

**MINISTERIE VAN DEFENSIE
GENERALE STAF
AFD INLN / VEIL**

MAANDOVERZICHT

JANUARI / FEBRUARI 1975

MAANDOVERZICHT

JANUARI - FEBRUARI 1975

De achter de evaluatie geplaatste letters hebben uitsluitend betrekking op interne verwerking en zijn derhalve voor de geadresseerden niet van belang.

<u>INHOUDSOPGAVE</u>	<u>blz.nr:</u>
Samenvatting	1
<u>Deel I: Oost-Europa</u>	
<u>Hoofdstuk A: Politiek</u>	
1. Samenvatting	2-3
2. Warschaupakt	
a. De bijeenkomst van het Militair Comité	3-4
b. "Militaire" verjaardagen	4-6
c. De voorbereiding van de Europese conferentie van CP-n	7
d. Militaire samenwerking DDR-Sovjet Unie	7-8
3. Sovjet-Unie	
a. De conferentie van het ideologisch kaderpersoneel van de Sovjet strijdkrachten	8-10
b. De bezoeken van een aantal ministers van Buitenlandse Zaken van WP-staten	10-11
c. Het bezoek van de Britse Eerste Minister	11-15
4. Oost-Duitsland	
a. De ontwikkeling in de relaties met de BRD	16-17
5. Roemenië	
a. Het bezoek van de Oostduitse premier	17-19
b. Mutaties in de legerleiding	19-20
c. De relatie tot Joegoslavië	20
6. Joegoslavië	
a. De interne situatie	21
<u>Hoofdstuk B: Economie</u>	
1. Oost-Duitsland	
a. Globale beschrijving DDR	22-25
b. Het planningsysteem	25-27
c. Conclusies	27-28
2. Albanië	
a. Inleiding	28
b. Industrie	28-29
c. Landbouw	29
d. Bevolking en levensstandaard	29-30
e. Buitenlandse economische betrekkingen	30
<u>Hoofdstuk C: Wetenschap en Techniek</u>	
1. Nieuw detectiesysteem	31

blz.nr:Hoofdstuk D: Landstrijdkrachten

1. Samenvatting	32
2. Activiteiten	
a. Sovjet-Unie	32-33
b. Oost-Duitsland	33-34
c. Polen	34-35
d. Tsjechoslowakije	35
e. Joegoslavië	35
3. Taktiek	
a. "Detachementen voor het handhaven van de voorwaartse beweging" (OOD's)	35-37
4. Opleiding	
a. Sovjet-Unie	37-41
5. Logistiek	
a. GSVG	42
Tijdelijk Verboden Gebied 1/75 (Bijlage C)	43

Deel II: Midden-Oosten/Noord-Afrika

1. Samenvatting	44
2. Israël	
a. Bezoek van Kissinger	44-45
b. Verklaring van de Sjah	45-46
3. Iran	
a. De verbeterde relatie met Egypte	46-47
4. Saoedi-Arabië	47-48
5. Sadat's bezoek aan Frankrijk	48-49
6. ██████████ bezoek aan Syrië en Egypte	49-51

Deel III: Het Verre-Oosten

1. Samenvatting	52
2. China	
a. Het Volkscongres	52-54
b. De nieuwe grondwet	54-55
c. Politiek rapport van de premier	55-56
3. Japan	
a. Verhouding tot de Sovjet-Unie	56-57
4. India	
a. Bezoek Sovjet minister van Defensie	58

SAMENVATTING

Zie ook de afzonderlijke samenvattingen op de blzn 2, 32, 44, 52.

1. Oost-Europa

Ook in deze verslagperiode is weer gebleken dat steeds weer opnieuw wordt getracht voor de interne tegenstellingen binnen het Warschaupakt (compromis) oplossingen te vinden. Dit blijkt vooral uit de voorbereidingen voor de komende conferentie van Europese Communistische Partijen.

In Joegoslavië blijven de interne onrustverschijnselen voortduren.

Bij de Warschaupakt landstrijdkrachten vonden intensieve opleidings- en oefenactiviteiten plaats.

In de Sovjet-Unie is een zeer belangrijk detectiesysteem voor chemische en biologische stoffen ontwikkeld, waarbij men het Westen ver vooruit is.

2. Midden-Oosten/Noord-Afrika

Steeds weer opnieuw blijkt dat het de Sovjet-Unie er alles aan gelegen is om zijn invloed in het Midden-Oosten uit te breiden, waarbij vooral Saoedi-Arabië er op uit is deze invloed tot een minimum te beperken. Daarnaast tracht ook Iran een dominerende plaats te verkrijgen in het Midden-Oosten.

3. Verre-Oosten

Uit de besluiten die zijn genomen op het gehouden Nationale Volkscongres in China, blijken de opvattingen van de "meer gematigde" leiders grotendeels te domineren, al heeft men op bepaalde punten de eisen van meer "radicale" stromingen ingewilligd.

Een Sovjet voorstel om een vriendschapsverdrag te tekenen, werd door Japan verworpen.

DEEL I: Oost-Europa

Hoofdstuk A: Politiek

Geheim

1. Samenvatting

Warschaupakt

2.

b. "Militaire" verjaardagen

(1)

(2)

lva

MO 1/75

5

(3) 14 mei

 c. De voorbereiding van de Europese conferentie van CP'n

 d. Militaire samenwerking DDR - Sovjet-Unie

3. Sovjet-Unie

- a. De conferentie van het ideologisch kaderpersoneel van de
Sovjet strijdkrachten

 b. De bezoeken van een aantal ministers van Buitenlandse Zaken van WP-staten

c. Het bezoek van de Britse Eerste Minister, Wilson

Na afloop van het bezoek van de Britse Eerste Minister, Wilson, aan Moskou werd op 17 februari een communiqué uitgegeven, dat o.a. de volgende punten bevatte:

- (1) In het belang van de verdieping van de samenwerking op politiek gebied tussen het Verenigd Koninkrijk en de Sovjet-Unie, zich bewust zijnde van hun verantwoordelijkheden als permanente leden van de Veiligheidsraad van de VN, werd een protocol ondertekend dat voorziet in regelmatige politieke consultaties.
- (2) Beide partijen drukken de wens uit het handelsvolume in beide richtingen te vergroten op basis van wederzijds voordeel. Om dit te bevorderen werd een kredietovereenkomst voor een periode van 5 jaar ondertekend.
- (3) Beide zijden drukken de wens uit de samenwerking op wetenschappelijk, technologisch, industrieel en economisch gebied en op het terrein van de nucleaire energie verder uit te breiden, daarbij verwijzend naar de in 1974 dienaangaande afgesloten lange-termijn programma's.
- (4) Het verdient aanbeveling om de contacten verder uit te breiden tot andere gebieden. Zo werd overeenstemming bereikt om vertegenwoordigers van de strijdkrachten bezoeken te laten uitwisselen.

- (5) Beide partijen zijn van mening dat de détente en vreedzame coöperatie tussen staten, ongeacht hun maatschappelijke stelsels, voortgezet moeten worden.
- (6) Zij zijn ervan overtuigd dat "premises exist for completing the work of the conference (CEVS) and for holding its third stage at the highest level in the near future". Tevens spreken zij zich uit voor het aanvullen van politieke détente door een militaire détente en wisselen in dit verband meningen uit m.b.t. de stand van zaken rond de MBFR-besprekingen.
- (7) Beide partijen herbevestigden het grote belang dat zij hechten aan het Non-Proliferatie Verdrag. Zij hopen dat de ratificatie van de conventie op het verbod van bacteriologische wapens spoedig plaats zal vinden, dat zo snel mogelijk overeenstemming zal worden bereikt over een verbod op chemische wapens en dat het probleem van de klimaatbeïnvloedende oorlogsvoering kan worden aangepakt.
- (8) Zij spreken hun diepe bezorgdheid uit over de gevaarlijke situatie in het Midden-Oosten; zij zijn het erover eens dat de Geneefse conferentie een belangrijke rol dient te spelen bij het tot stand brengen van een rechtvaardige vrede in dit gebied en dat de conferentie "should resume its work at a very early date".
- (9) Beide zijden ondersteunen het principe van het bewaren van de soevereiniteit, onafhankelijkheid en territoriale integriteit van de Republiek Cyprus en erkennen de regering Makarios als de enige wettige regering van Cyprus.
- (10) Partijleider Brezhnev, premier Kosygin en minister Gromyko namen een uitnodiging voor een officieel bezoek aan het Verenigd Koninkrijk aan.

Commentaar: Met het bezoek van premier Wilson aan Moskou is een eind gekomen aan de lange periode van verkoelde relaties tussen de Sovjet-Unie en het Verenigd Koninkrijk, welke vooral zichtbaar werd in 1971, toen de Britse regering een groot aantal Sovjet diplomaten uitwees. Dat het VK in de Sovjet conceptie van samenwerking en détente tot voor zeer kort geen prominente plaats innam, bleek uit een op 12 februari in de "Izvestia" gepubliceerd artikel van president Podgorny, waarin deze met name de VS, Frankrijk en de BRD noemde als voorbeelden van landen waarmee de betrekkingen waren verbeterd. Ook de regeringswisseling in het VK heeft tot deze toenadering bijgedragen. Naar valt aan te nemen werd de vorige premier van het VK door Moskou als een te grote voorstander van de Westeuropese eenheid en van nauwe betrekkingen met Peking gezien.

In het communiqué valt, zelfs geen indirecte, toespeling op de Europese eenwording te bespeuren. Volgens "The Times" hebben de Sovjets hun mening hierover niet gewijzigd: ze blijven dit proces met wantrouwen volgen en zouden liever zien dat het Verenigd Koninkrijk zich uit de EEG zou terugtrekken. Brezhnev schijnt Wilson over dit laatste enige vragen te hebben gesteld.

De door de "Pravda" aangekondigde heroriëntatie op Europa en Japan na de verwerping door de SU van het handelsverdrag met de VS (waaraan door het Congres een beperking van de kredietfaciliteiten tot \$ 300 - 400 miljoen over 4 jaar voor de SU was toegevoegd), lijkt in zekere zin bevestigd te worden door de met Wilson overeengekomen kredietovereenkomst, welke over een periode van 5 jaar ca. £ 1 miljard zal belopen en door de eind 1974 met Japan overeengekomen kredieten ter hoogte van \$ 550 miljoen. Afgewacht moet worden of de SU op deze wijze Westelijke landen tegen elkaar wil uitspelen, of dat hierdoor de wederzijdse belangenverstrengeling wordt versterkt, welke op den duur niet meer ongedaan kan worden gemaakt en bij gevolg een verdere stabilisatie van de Oost-West verhouding inhoudt.

Vrij zeker lijkt dat de "overall" détente met het Westen met voorop de VS, na de zeven weken lange afwezigheid van Brezhnev ondanks de verwerping van het handelsaccord met de VS, door de SU zal worden voortgezet. Hiervoor worden tal van aanwijzingen gevonden: het grote belang dat de SU hecht aan de verdere uitwerking van de SALT-accorden van Vladivostok, zoals bleek tijdens de ontmoeting van [redacted] en Kissinger te Genève op 18 februari en aan de voortzetting van tal van conferenties op internationaal en bilateraal niveau met de VS. Voorts kan er op worden gewezen dat de Sovjet pers tijdens de afwezigheid van Brezhnev verwees naar diens bezoek dit jaar aan de VS en naar pro-détente toespraken van o.a. [redacted]

Wat zich echter gelijktijdig lijkt af te tekenen is, dat de détente-politiek door de SU anders in praktijk zal worden gebracht. Vraagstukken betreffende de interne situatie in de SU, zoals b.v. de emigratiepolitiek, zullen waarschijnlijk niet meer voorwerp van onderhandeling kunnen zijn, hetgeen inhoudt dat de principes van niet-inmenging, wederzijds voordeel en gelijkberechtiging, nog strenger zullen worden toegepast. Voor zo ver kan worden vastgesteld is dat de détente-opvatting van traditioneel als "hardliners" bekend staande persoonlijkheden als [redacted] waarvan tevens gezegd zou kunnen worden dat ze "détente" als een soort taktisch medium beschouwen voor de versterking van hun eigen positie en machts- en invloedsbasis.

Een andere factor die deze strak zakelijke benadering van détente in de hand lijkt te werken is de versterking van de economische positie van de SU, o.a. als gevolg van de energiecrisis en de economische depressie in het Westen waaraan veel publiciteit wordt gegeven. Dit versterkte bewustzijn supermogendheid te zijn blijkt o.a. uit de rede van Brezhnev tijdens een diner ter ere van Wilson c.s. Hierin zei hij dat "de economische samenwerking tussen de twee landen nieuwe arbeidsmogelijkheden verschaft voor duizenden en nog eens duizenden werknemers in Uw (Wilson's) land en een nieuwe impuls vormt voor economische ontwikkeling."

Ten aanzien van het protocol betreffende regelmatige politieke consultaties valt op, dat dit minder ver gaat dan het Frans-Sovjet protocol dienaangaande; dit laatste voorziet in frequentere besprekingen tussen de politieke leiders en ministers van Buitenlandse Zaken dan in het onderhavige geval. Tijdens een tafelrede verklaarde Brezhnev de stapsgewijze benadering voor de oplossing van het conflict in het Midden-Oosten af te wijzen en hij drong aan op een "urgente hervatting" van de Geneefse conferentie. In het communiqué van de Kissinger-Gromyko besprekingen in Genève wordt over de hervatting van deze conferentie gesproken "op een binnenkort te bepalen tijdstip". Het feit dat Gromyko niet heeft willen vasthouden aan een precieze datum kan worden beschouwd als een stilzwijgende toestemming van Moskou voor de op 5 maart aanvangende vredesmissie van Kissinger in het Midden-Oosten.

Het grote belang dat wordt gehecht aan het Non-Proliferatieverdrag werd onderstreept door het ondertekenen van een gezamenlijke verklaring over dit onderwerp. Dit werd enige dagen later ook onderstreept door een artikel in de "Pravda", waarin tevens de Sovjet ongerustheid t.a.v. een verdere verspreiding van nucleaire wapenen doorklonk: "Nucleaire mogendheden zoals Frankrijk, China en een aantal staten dat in staat is zelf nucleaire wapens te produceren, waaronder Zuid-Afrika en Israël, zijn nog niet tot het verdrag toegetreden. Daarom werd te Genève bij een zitting van het comité dat een internationale conferentie over de werking van dit verdrag moet voorbereiden, de nadruk gelegd op het feit dat een van de belangrijkste taken van de conferentie moet zijn die landen tot ondertekening en ratificatie van het verdrag te brengen". Opvallend hierbij is, dat India niet genoemd wordt als potentiële nucleaire mogendheid, terwijl dit de Sovjets toch kennelijk zorgen baart, zoals ook bleek uit berichten betreffende de reis van minister Grechko eind februari naar India.

In het communiqué wordt ook een passage gewijd aan de hervatting van de vorig jaar in Caracas begonnen internationale zee-recht conferentie onder auspiciën van de VN. Beide partijen spreken er zich voor uit, dat constructieve besluiten op internationale basis worden genomen, waarbij de belangen van alle staten in beschouwing moeten worden genomen. Het spreekt voor zich dat ook de Sovjet-Unie, gezien haar groeiende handelsvloot en marine, groot belang hecht aan het voorkomen van buitensporige eisen betreffende de uitbreiding van de territoriale wateren.

Deze laatste trend was in Caracas merkbaar bij een aantal ontwikkelingslanden, daarin gesteund door China. In dit verband is het interessant om nog eens te herinneren aan het door de Amerikaanse president Truman op de Conferentie van Potsdam in 1945 gedane voorstel ter internationalisatie van de grote scheepvaartwegen, wat destijds door Stalin zonder meer van de hand werd gewezen.

4. Oost-Duitsland

a. De ontwikkeling in de relaties met de BRD

De afgelopen maanden gaven de volgende ontwikkelingen in de relatie tussen de BRD en de DDR te zien.

- (1) Aan de belemmering van het Berlijn-verkeer door de DDR kwam in september een einde, na het bezoek van de Sovjet-minister van Buitenlandse Zaken, Gromyko, aan Bonn. Deze belemmering was een gevolg van het oprichten van een federaal milieu-bureau in West-Berlijn dat, zowel door de DDR als de SU, als zijnde in strijd met het Viermogendheden-accoord over Berlijn werd gezien.
Kort daarna verklaarde de SED-partijleider Honecker zich voorstander van een verdere normalisering van de betrekkingen, wat gevolgd werd door een verlaging van de "Mindestumtauschsätze" voor West-Duitsers die de DDR wilden bezoeken, d.w.z. het bedrag dat West-Duitsers verplicht moeten omwisselen. Naar mag worden aangenomen gebeurde dit om, met het oog op het toen voor de deur staande bezoek van Bondskanselier Schmidt aan Moskou, enige goede wil te tonen.
- (2) De maanden november en december gaven daarop een verdere verbetering in de contacten te zien. De belangrijkste ontwikkelingen hierin waren het tot stand komen van een verdrag houdende de verhoging van de kredietfaciliteiten voor de DDR in de handel met de BRD. De DDR mag nu een tekort van maximaal 850 (voordien 660) miljoen DM op de balans van de inter-Duitse handel hebben zonder dat daar interest over betaald hoeft te worden. Deze stap werd in "Neues Deutschland" toegejuicht, met de toevoeging dat een en ander wederzijds voordelig is, maar dat het zwaartepunt van de economische betrekkingen van de DDR in de COMECON ligt.
Verder werd van Oostduitse zijde voorgesteld om de autowegen tussen West-Berlijn en de Bondsrepubliek te verbeteren en uit te bouwen, hoewel Bonn hiervoor de kosten zou moeten dragen.
- (3) Deze verbetering werd sinds eind vorig jaar opnieuw doorkruist door problemen rond de grensmarkering van een 80 km lang stuk van de Elbe, in de gemeenschappelijke grenscommissie van de BRD en de DDR. Deze commissie werd na het tot stand komen van het basisverdrag in december 1972 ingesteld.
- (4) Een ander probleem dat naar voren kwam was de kwestie wie het recht op consulaire vertegenwoordiging van Duitsers heeft. Dit punt ontstond n.a.v. het nagestreefde consulaire verdrag tussen Oostenrijk en de DDR waartegen de BRD protesteerde op grond van haar recht alle Duitsers consulaire te vertegenwoordigen die dat uit eigen vrije wil zouden wensen. De DDR reageerde hier scherp op, door te zeggen dat dit "ein krasser Rückfall in die Zeiten der Alleinvertretungsanmassung und der Hallstein-Doktrin" inhield. Ook zou het in tegenspraak zijn met het basisverdrag tussen de DDR en de BRD, waarin het principe van de soevereine

gelijkheid is vastgelegd. De BRD houdt vast aan de mening dat het Duitse staatsburgerschap sinds 1945 noch staatsrechtelijk noch volkenrechtelijk is opgeheven en dat deze opvatting ook weerspiegeld wordt in de preambule van het basisverdrag en in het voorbehoud van de BRD, dat kwesties inzake het staatsburgerschap door het basisverdrag niet geregeld zijn. Verwacht mag worden dat dit probleem in de toekomst vaker voor moeilijkheden zal zorgen.

- (5) Voorts vormden eind januari het houden van de "Grüne Woche" in West-Berlijn en de voorgenomen instelling van een Europees centrum voor beroepsvorming aldaar, voor het Sovjet regeringsblad "Izvestia" en het DDR-partijblad "Neues Deutschland", aanleiding om andermaal tegen de aanwezigheid van de BRD in Berlijn en tegen de gelijkstelling van Berlijn met enig ander Westduits economisch gebied, te protesteren onder het motto dat dit in tegenspraak is met de ontspanning in de wereld. In dergelijke manifestaties wordt een ontduiking gezien van het Viermogendhedenverdrag over Berlijn, dat in Oosteuropese ogen de positie van West-Berlijn als afzonderlijk bestuurd eenheid definitief heeft vastgelegd. Bovengenoemde landbouwweek (Grüne Woche) wordt gezien als een poging om via bindingen met de BRD, West-Berlijn "in den Tätigkeitsbereich der EWG einzubeziehen".

Commentaar: Verwacht mag worden dat dergelijke meningsverschillen een verdergaande samenwerking af en toe kunnen vertragen, maar niet zullen blokkeren, zoals recentelijk bleek uit de jaarlijkse regeringsverklaring van de Bondskanselier over de toestand van de natie.

De DDR heeft n.l. een duidelijk belang vooral bij de uitbreiding van de handelscontacten met de BRD en het Westen, ook nu de rest van de EEG m.u.v. de BRD voor de DDR als "buitenland" geldt en vooral nu de Sovjet-Unie hogere prijzen gaat berekenen voor grondstoffenleveranties (olie) aan de Oosteuropese landen; te meer daar de DDR arm aan grondstoffen is. Anderzijds blijft echter in politiek opzicht de afscherming en afbakening t.o.v. het Westen onverkort van kracht in de Sovjet-DDR politiek; vandaar de continue benadrukking van de afzonderlijke positie van West-Berlijn en de voortdurende polemiek tegen vermeende inbreuken op de soevereiniteit van de DDR.

5. Roemenië

a. Het bezoek van de Oostduitse premier

Op 8 januari arriveerde de minister-president van de DDR, Sindermann, in Boekarest voor een officieel bezoek van 4 dagen. Hij voerde besprekingen met de Roemeense premier, Manescu, en hij werd tevens ontvangen door president en partijleider Ceaucescu.

Uit de na afloop gepubliceerde mededeling over dit bezoek blijkt allereerst dat de besprekingen voor een groot deel de economische betrekkingen tussen de twee landen betroffen. Wat de politieke paragrafen van deze officiële mededeling betreft zijn de volgende punten van belang:

- (1) Beide partijen beklemtonen hun voornemen verder te werken aan de versteviging van de vriendschap en de samenwerking tussen de socialistische landen op de grondslag van de principes van het Marxisme-Leninisme en van het socialistisch internationalisme, voor de versterking van hun eenheid en geslotenheid en voor de ontwikkeling van de samenwerking tussen de lidstaten van het Verdrag van Warschau en van de COMECON.
- (2) Beide zijden kennen een positieve betekenis toe aan de, in de verbetering van het internationale klimaat en het proces van ontspanning, bereikte vooruitgang; hierbij werd de belangrijke bijdrage van de SU in dit verband vermeld, welke zinsnede wordt gevolgd door een mededeling over het belang van de principes van gelijkberechtiging, respect voor de nationale onafhankelijkheid en soevereiniteit, niet-inmenging en het afzien van het gebruik van of dreigen met geweld, voor de veiligheid en samenwerking tussen de staten.
- (3) Voorts volgt een passage over het feit dat de reactionaire, agressieve krachten van het imperialisme het ontspanningsproces proberen af te remmen en dat beide landen zich dienen in te spannen om dit proces verder voortgang te doen vinden.
- (4) Groot belang wordt gehecht aan een zo spoedig mogelijke, succesvolle slotconferentie van de CEVS op het hoogste niveau.
- (5) Beide partijen blijven de noodzaak onderstrepen om de wapenwedloop af te remmen en om te komen tot een reductie van de bewapeningsuitgaven en effectieve ontwapeningsmaatregelen.

Commentaar: Deze officiële mededeling heeft duidelijk het karakter van een compromis. Enerzijds heeft Roemenië moeten toestaan dat de rol van de Sovjet-Unie in het détente-proces wordt benadrukt en dat een passage over reactionaire, imperialistische krachten werd opgenomen, anderzijds zullen de Roemenen ongetwijfeld een voor hen gunstige uitleg willen geven van de zinsnede over niet-inmenging en het afzien van het dreigen met geweld. Een dergelijke passage werd, naar wordt aangenomen, onder druk van Ceaucescu, ook opgenomen in de verklaring van het Politiek Consultatief Comité van het WP na de bijeenkomst in april 1974 te Warschau en in het communiqué dat n.a.v. het bezoek van de Roemeense minister van Buitenlandse Zaken, Macovescu, in december 1974 aan Moskou, werd opgenomen. Verder ontbreken, hoewel er sprake is van de versterking van de eenheid en de samenwerking tussen de socialistische landen, specifieke bewoordingen zoals

de "coördinatie van de buitenlandse politiek" en de "eenheid voor gezamenlijke acties". Dat de Sovjet-Unie en de overige WP-staten deze subtiele, maar kennelijk veel meer inhoudende be-
oordingen, in hun relatie tot Roemenië van groot belang achten, blijkt uit de vermelding ervan bij iedere gelegenheid die zich voordoet:

- in het adres van de SU aan het in november 1974 gehouden 11e Roemeense partijcongres;
- in een toast van Gromyko bij het bezoek van Macovescu aan Moskou vorige maand;
- in de voor Roemenië bestemde radio-uitzendingen van Radio Moskou.

Evenmin wordt in de Oostduits-Roemeense mededeling iets gezegd, wat lijkt op een veroordeling van China. In communiqué's van andere WP-staten komt iets dergelijks altijd voor. Tot slot wordt met geen woord gerept over de aanstaande Europese conferentie van CP'n in Oost-Berlijn, laat staan een wereldconferentie. Zoals elders al werd vermeld, moet hieraan worden toegevoegd dat in deze verslagperiode opvallend weinig over de voorbereidingen van deze conferenties werd vernomen.

Concluderend kan worden gezegd dat Roemenië haar verhouding tot de SU en de DDR op een redelijk peil wenst te handhaven.

In het vorige verslag werd gezegd dat een lichte verbetering in de relatie Roemenië-SU kon worden geconstateerd, o.a. op grond van de Roemeense opstelling ter CEVS. Dit laatsts is in zoverre onjuist gebleken, dat Roemenië in december met de Sovjet afgevaardigden op de CEVS in de zgn. eerste mand een scherp verschil van mening heeft gehad inzake het opnemen van het verbod tot het gebruik van en het dreigen met geweld in de relaties tussen staten in de conferentiedocumenten. Dit werpt tevens een bijzonder licht op de hierboven vermelde dienovereenkomstige passage in de Oostduits-Roemeense mededeling.

b. Mutaties in de legerleiding

 c. De relatie tot Joegoslavië

6. Joegoslavië

a. De interne situatie

.....

Hoofdstuk B: Economie

1. Oost-Duitsland

a. Globale beschrijving DDR

De DDR is ontstaan uit de bezettingszone welke de Sovjet-Unie na WO-II bij de conferentie van Potsdam kreeg toegewezen. De invloed van de Sovjet-Unie op de politieke en economische ontwikkeling van de DDR is zeer groot geweest.

Op economisch gebied vond reeds spoedig een gelijkschakeling plaats met het economische systeem van de Sovjet-Unie, hetgeen o.a. tot uiting kwam in onteigening van het grootgrondbezit, socialisering van het bedrijfsleven en vervanging van het marktmechanisme door een economisch plan dat wordt opgesteld door een Staats Plan Commissie.

Ook op politiek gebied komt de invloed van de Sovjet-Unie tot uiting. Gestreefd wordt naar de concentratie van alle macht in de Communistische Partij; in de DDR is dat de SED (Socialistische Eenheidspartij) welke is opgericht door communisten en sociaaldemocraten.

Hoewel in de DDR meerdere partijen bestaan zoals bv. de Christelijk Democratische Unie, de Liberale Duitse Partij en de Democratische Boeren Partij, zijn deze tezamen met de SED, op basis van het "Bloc-principe", verenigd in een Nationaal Front waarin de invloed van de SED op zijn zachtst gezegd dominerend is.

In 1947 werd een Volkscongres "gekozen" dat een grondwet ontwierp, voornamelijk op basis van een eerder SED ontwerp.

Op 7 oktober 1949 proclameerde het Volkscongres de grondwet en wees een kleinere groep uit haar midden aan (de Raad van het Volk) om zichzelf te installeren als de eerste Volksvertegenwoordiging onder de nieuwe constitutie.

Begin 1949 verkreeg O-Duitsland een zekere mate van internationale soevereiniteit, inclusief het recht op de vestiging van een Buitenlandse Dienst en het zelfstandig aangaan van diplomatieke betrekkingen.

Het Verdrag van Moskou van 1955 legde formeel de volledige soevereiniteit van de DDR vast en de Overeenkomst van maart 1957 met de Sovjet-Unie wijzigde het recht op militaire bezetting in een recht tot stationering van Sovjet strijdkrachten. De grondwet van 1949 was liberaal, democratisch en federaal van aard hetgeen een aanwijzing was dat men de deur tot hereniging met West-Duitsland niet volledig wilde sluiten.

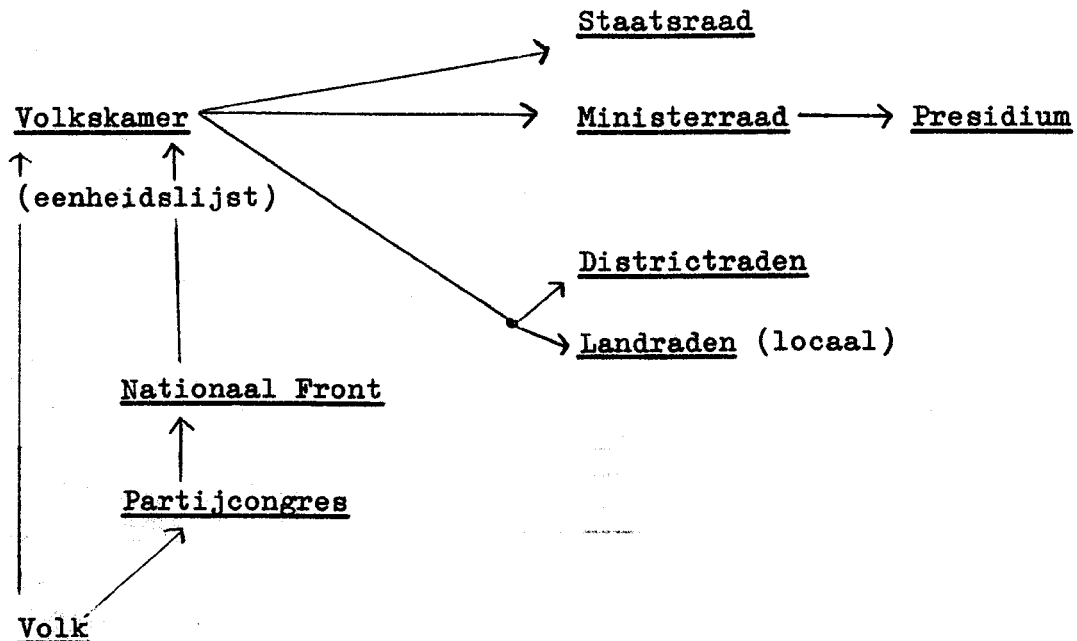
In 1952 werd de federale structuur vervangen door een gecentraliseerd systeem. De 5 Länder werden vervangen door 14 districten welke volledig ondergeschikt zijn aan de centrale overheid.

Voorts werd het presidentschap vervangen door een staatsraad, die belast werd met de uitvoerende macht.

In 1968 werd een nieuwe grondwet ingevoerd welke een tweeledige functie had:

- om het wezen van de regeringsstructuur en handelen te formuleren zoals deze zich gedurende 20 jaar hadden ontwikkeld;
- om het geheel in te passen in een Marxistisch-Leninistisch ideologisch kader, waardoor dit document het karakter kreeg van aansporing, propaganda en de formulering van eindoelen.

De DDR kreeg in 1968 de volgende regeringsstructuur:

Artikel 1 van de grondwet van 1968 definieert de DDR als "een socialistische staat van Duitse nationaliteit en een politieke organisatie van het arbeidende volk in steden en op het platteland, die o.l.v. de werkende klasse en haar Marxistisch-Leninistische partij het socialisme in de praktijk brengt".

- (1) In de DDR worden om de 4 jaar verkiezingen gehouden voor de Volkskamer. Dit geschiedt op basis van een gemeenschappelijke lijst welke wordt opgesteld volgens de verdeelsleutel van de SED. Door middel van deze lijst vormen de partijen een NATIONAAL FRONT waarin de SED en haar massa-organisaties een permanente meerderheid vormen. Constitutioneel gezien controleert de Volkskamer de Ministeraad en andere uitvoerende bureaus, en zij wordt geacht de enige wetgever te zijn. In de praktijk functioneert de Volkskamer als een soort forum voor regeringsverklaringen. De Volkskamer bestaat uit 5 partijen en 3 massa-organisaties, totaal 434 afgevaardigden plus 66 uit O-Berlijn.
- (2) De uitvoerende macht berust bij de Staatsraad welke 24 leden telt die voor 4 jaar door de Volkskamer worden gekozen. Naast ceremoniële functies heeft de Staatsraad de bevoegdheid om decreten (met kracht van wet) uit te vaardigen en de

en de hoofdlijnen van het te voeren beleid te bepalen.

- (3) Het dagelijks bestuur binnen de regering wordt gevormd door het Presidium van de Ministerraad.
Het Presidium telt 15 leden plus de premier en vergadert regelmatig; de Ministerraad telt 42 leden en komt nooit voltalig bijeen.

De SED-leden vormen altijd een meerderheid binnen het Presidium.

De macht in de DDR is geconcentreerd in de top van de SED waarvan de statuten een getrouwe copie zijn van die van de CPSU.

De selectie van partijleden geschiedt zorgvuldig op grond van loyaliteit en discipline. In 1970 bedroeg het aantal partijleden ca. 2 miljoen (plm. 15 percent van het aantal kiezers).

De top van de SED wordt gevormd door het Politbureau waar het zwaartepunt ligt bij de secretaris-generaal van het Centraal Comité van de SED (130 leden plus 150 kandidaat-leden).

Het Centraal Comité wordt gekozen door het Partijcongres van de SED dat eens in de 5 jaar bijeenkomt.

De grondwet noemt de SED de "leider van de werkende klasse" met als taak "het socialisme tot realiteit brengen".

De SED voert een tweevoudige controle op de regering uit:

- Belangrijke maatregelen waarvoor de regering verantwoordelijk is worden door het Politbureau geëntameerd en uitgewerkt. Decreten en ontwerp-wetten kunnen door het Politbureau worden verzonden naar het desbetreffende ministerie dat dan een officieel ontwerp maakt en dit toezendt aan de Ministerraad. Verdere controle wordt uitgeoefend d.m.v. richtlijnen via de pers welke afkomstig zijn van de Propaganda-sectie van het Centraal Comité van de SED.
- De partijleiders bezetten de belangrijkste posten binnen de regering. Er is sprake van een verregaande identiteit tussen partij- en staatsleiding.
De meerderheid van het Presidium wordt gevormd door leden van het Politbureau. In 1969 waren 25 van de 42 Ministerraadsleden SED-ers.
Voorts staat de zeer belangrijke Staats Plan Commissie volledig onder SED controle. Deze commissie is belast met de leiding van alle economische planningsactiviteiten en speciaal met de opstelling en uitwerking van de meerjaren-plannen. Algemene planningsprincipes en beleid worden door de SED geformuleerd.

In het algemeen kan men stellen dat er in de DDR sprake is van een gezagsrelatie welke benedenwaarts gericht is van Partij naar regering. Dit blijkt o.a. ook uit het feit dat in de DDR de wet wordt geacht een middel te zijn ter bestrijding van de "klassevijand" en tot vestiging van het socialisme.

Het economische systeem van de DDR wordt gekenmerkt door de socialisering van vrijwel alle productiefactoren en de uitschakeling van het marktmechanisme door centrale planning.

De Staats Plan Commissie heeft dan ook de status van een zeer "zwaar" ministerie.

Art. 9 van de grondwet stelt bijv. dat uit het "principe van planning en leiding van de volkshuishouding" volgt dat er in de DDR sprake is van een "socialistische planeconomie".

b. Het planningssysteem

De wettelijke basis voor planning in de DDR is zeer sterk.

Liefst 8 artikelen in de grondwet zijn aan planning, c.q. plan gewijd, namelijk:

Artikel 2 lid 2: Das feste Bündnis der Arbeiterklasse mit der Klasse der Genossenschaftsbauern, den Angehörigen der Intelligenz und den anderen Schichten des Volkes, das sozialistische Eigentum an Produktionsmitteln, die Planung und Leitung der gesellschaftlichen Entwicklung nach den fortgeschrittensten Erkenntnissen der Wirtschaft bilden unantastbare Grundlagen der sozialistischen Gesellschaftsordnung.

Artikel 9 lid 3: In der DDR gilt der Grundsatz der Planung und Leitung der Volkswirtschaft sowie aller anderen gesellschaftliche Bereiche. Die Volkswirtschaft der DDR ist sozialistische Planwirtschaft. Das ökonomische System der Sozialismus verbindet die zentrale staatliche Planung und Leitung der Grundfragen der gesellschaftlichen Entwicklung mit der Eigenverantwortung der sozialistischen Wahrenproduzenten und der örtliche Staatsorgane.

Artikel 21 lid 2: Jeder Bürger der DDR hat das Recht das politische und Leben mitzugestalten. Es gilt der Grundsatz: "Arbeite mit, pläne mit, regiere mit".

Artikel 21 lid 2: Das Recht auf mitbestimmung und Mitgestaltung ist dadurch gewährleistet, dass die Bürger, alle Machtorgane demokratisch wählen, an ihrer Tätigkeit und an der Planung, Leitung und Gestaltung des gesellschaftlichen Lebens mitwirken.

Artikel 24 lid 3: Das Recht auf Arbeit wird gewährleistet durch die sozialistische Planung und Leitung des Gesellschaftlichen Reproduktionsprozesses.

Artikel 44 lid 3: Die Gewerkschaften nehmen durch die Tätigkeit ihrer Organisation und Organe massgeblich Teil an und an der Planung und Leitung der Volkswirtschaft. Die Gewerkschaften arbeiten in den Betrieben und Institutionen an der Ausarbeitung der Pläne mit.

Artikel 46 lid 2: Durch ihre Organisationen und ihre Vertreter in den Staatsorganen nehmen die landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaften aktiv an der staatlichen Planung und Leitung der Gesellschaftlichen Entwicklung teil.

Artikel 49 lid 2: Die Volkskammer legt die Hauptregeln für das Zusammenwirken der Bürger, Gemeinschaften und Staatsorgane sowie deren Aufgaben bei der Durchführung der staatlichen Pläne der Gesellschaftlichen Entwicklung fest.

Artikel 78 lid 2: Der Ministerrat arbeitet wissenschaftlich begründete Prognosen aus, organisiert die Gestaltung des ökonomischen Systems des Sozialismus und leitet die planmässige Entwicklung der Volkswirtschaft.

Uit deze grondwetsartikelen blijkt dat de DDR een centraal geleide economie is waarbinnen "wetenschappelijke planning" de leidraad dient te zijn voor de economische ontwikkeling, onder de leiding van de SED (artikel 1 van de grondwet legt het "Führungsmonopol" van de SED vast).

Ook het recht wordt in de DDR als een belangrijk middel gezien om partijbesluiten uit te voeren. Zo stelt art. 90 van de grondwet dat de rechtspraak dient om aan de socialistische wetmatigheden vrij baan te geven en om de (socialistische) ontwikkeling van zowel maatschappij als staat te waarborgen.

In de DDR wordt onderscheid gemaakt tussen het "Haushaltplan" en het "Volkswirtschaftplan".

Het "Haushaltplan" is het belangrijkste sturings- en controle-middel van de staat omdat, door het gesocialiseerde eigendom van de productiemiddelen, de openbare financiën een veel groter terrein beslaan dan in bijv. Nederland. De financiën van staatsbedrijven, bank- en credietwezen, (sociale) verzekeringen etc. zijn, naast de eigenlijke begroting, ook in het "Haushaltplan" opgenomen. Hierdoor bestaat er een nauwe samenhang tussen het "Haushaltplan" en het "Volkswirtschaftplan", en ze worden dan ook gelijktijdig afgekondigd.

Voorts kent men in de DDR "Perspektivpläne" en "Jahrespläne".

De "Perspektivpläne" worden in het algemeen voor 5 (soms 7) jaar opgesteld door de Staats Plan Commissie in opdracht van de SED, en moeten door het Partijcongres van de SED worden goedgekeurd. De "Perspektivpläne" worden vervolgens door de "Ministerrat" en de "Staatsrat" bekrachtigd en door de "Volkskammer" gesanctioneerd, waarna zij kracht van wet hebben.

Een "Perspektivplan" omvat "Wachstumziele" voor de komende 5 tot 7 jaar t.a.v. de economische ontwikkeling, en geeft tevens de te gebruiken middelen aan; voorts bepaalt het "Perspektivplan" de algemene ontwikkelingsrichting van wetenschap en techniek, de samenstelling van het productieassortiment voor zover van belang voor de gehele gemeenschap.

De "Jahrespläne" gelden slechts één jaar en zijn een precisering van de richtlijnen van het "Perspektivplan".

Een "Jahresplan" bepaalt tot in details:

- de productie in industrie en landbouw;
- het nationaal inkomen, de kapitaalvorming en -rentabiliteit;
- de investeringen;
- import/export grootheden;
- de arbeidsproductiviteit.

De opstelling van de "Jahrespläne" geschiedt door de Staats Plan Commissie op basis van de "Perspektivpläne". De "Ministerrat" bekrachtigt hierna de "Staatliche Planaufgaben" welke uit het "Jahresplan" voortvloeien.

De VEB's, Kombinate, Einrichtungen en Wirtschaftsorgane werken hun planontwerpen uit, welke geen verandering kunnen brengen in de "Staatliche Planaufgaben" van het lopende "Jahresplan".

Deze planontwerpen worden gecoördineerd door de VVB's ^{x)} tot "Planprojekte" welke ter goedkeuring worden voorgelegd aan de desbetreffende (industriële) ministeries.

Op basis van de "Planprojekte" van de VVB's stellen de ministeries "Planvorschläge" op welke, gemotiveerd, aan de Staats Plan Commissie ter goedkeuring worden voorgelegd.

De "Jahrespläne" kunnen officieel geen wijzigingen aanbrengen in de "Planaufgaben" van de "Perspektivpläne". In de praktijk is het echter wel voorgekomen dat de "Perspektivpläne" te ambitieus waren en gewijzigd moesten worden (zoals Plan 1956-'60).

De centrale planorganen in de DDR zijn de "Ministerrat" en de "Staatliche Plankommission" (SPK).

De "Ministerrat" is officieel het hoogste planorgaan en verantwoordelijk voor de werkzaamheden van de SPK.

In de praktijk staat de SPK onder sterke invloed van de SED en werkt dit orgaan volgens de richtlijnen van het Centraal Comité van de SED.

De SPK heeft de volgende taken:

- de uitwerking van de "Perspektivpläne" en de fundamentele problemen welke zich voordoen bij de economische ontwikkeling;
- het opstellen van "Jahrespläne" op basis van het "Perspektivplan";
- het maken van prognoses voor de komende jaren;
- het fungeren als hulporgaan van de "Ministerrat" bij overleg met andere landen (met name binnen de Comecon).

De SPK is als volgt onderverdeeld:

- Voorzitter (door de SED benoemd) en vice-voorzitter;
- Territoriale en functionele onderverdeling in hoofdafdelingen en afdelingen;
- "Staatliche Büro für die begutachtung der Investitionen";
- "Zentralinstitut für Information und Dokumentation";
- "Ökonomische Forschungsinstitut";
- "Beirat für ökonomische Forschung";
- Projectgroepen welke voor speciale problemen kunnen worden ingezet;
- "Bezirks- und Kreisplankommissionen".

Voorts kan de SPK op de volgende staatsorganen een beroep doen bij haar werkzaamheden;

- het ministerie voor wetenschap en techniek;
- het ministerie van financiën;
- de "Staatliche Zentralverwaltung für Statistik".

c. Conclusies

Concluderend kan gesteld worden dat het zwaartepunt van de planning in de DDR bij de SPK ligt, welk orgaan echter onder strenge controle

^{x)} VVB's zijn: "Vereinigte Volkseigene Betriebe"

van de SED staat. Dit blijkt o.a. uit het feit dat de voorzitter van de SPK door de SED wordt aangesteld, de plannen volgens de richtlijnen van de SED moeten worden opgesteld, en de "Perspektivpläne" door het Partijcongres van de SED moeten worden goedgekeurd.

2. Albanië

a. Inleiding

In 1946 werd Albanië een volksrepubliek met een één partijstelsel, nl. de Albanese Arbeiderspartij waarvan Enver Hoxha nog steeds secretaris-generaal is.

Het hoogste wetgevende orgaan is de Vergadering van het Volk welke het Presidium kiest dat als collectief de functie van staatshoofd vervult en waar de uitvoerende macht geconcentreerd is.

De voorzitter van het Presidium is ook Enver Hoxha.

Het Albanese grondgebied beslaat 28.748 km² met een bevolking van 2,3 miljoen (midden 1974).

Hoewel Albanië een Oosteuropese volksrepubliek is, is het sinds 1968 geen lid meer van het Warschaupakt en neemt het ook niet meer deel aan de activiteiten van de Comecon.

In 1961 werden de diplomatieke betrekkingen met de Sovjet-Unie verbroken en China is nu de belangrijkste (en enige) bondgenoot van Albanië. De breuk met de Sovjet-Unie heeft in de eerste jaren zware schade ten gevolge gehad voor de Albanese economie welke sinds de bevrijding in 1944 sterk gericht was op leveranties en hulpverlening uit de Sovjet-Unie en de NSWP-landen. Sinds 1965 is er echter sprake van een goed herstel, en de resultaten van de eerste 3 jaar van het vijfjarenplan 1971-1975 doen vermoeden dat het planstreefcijfer van 10,3 percent voor de industriële productie zelfs overtroffen zal worden.

De agrarische produktie steeg in de periode 1951-1970 met jaarlijks 5 percent en in 1971-1973 met 8 percent, hetgeen steeds beneden plan is geweest.

b. Industrie

Het accent bij de industriële expansie ligt op de zware industrie, waarbij China materiële en technische hulp verleent bij de voornaamste uitbreidingsprojecten. In het plan 1971-1975 werd de nadruk gelegd op uitbreiding van de productie in de chemische-, kolen-, machinebouw- en elektrische industrie. Ruwe olie is de voornaamste energiebron in Albanië (83 percent van het totaal). De olieproductie is in de laatste 5 jaar verdubbeld en moet voor eind 1975 met nog eens 18 percent toenemen. De bewezen reserves zijn slechts voldoende voor de komende 10 jaar.

In 1973 bedroeg de olieproductie 2,3 miljoen ton, voor het grootste deel afkomstig van de olievelden te Patos en te Marinza.

De belangrijkste raffinaderijen zijn te Fier, Cerrik en Stalin terwijl een aantal nieuwe raffinaderijen in aanbouw is. Begin 1960 werden te Diviake en Bubuline aardgasreserves gevonden waarvan de omvang nog onbekend is.

De elektrische energieproductie bedroeg in 1973 1553 miljoen KWh, een toename met 24 percent t.o.v. 1972. 60 percent van de productie werd geleverd door de Mao Tse-Tung hydroelectrische installatie in de Drin rivier, welke met Chinese hulp gebouwd is en waar nog steeds Chinese technici werken. De rest wordt grotendeels geleverd door de thermische installatie te Fier. In Fierze aan de Drin is een nieuwe hydroelectrische installatie in aanbouw welke in 1975 gereed moet komen (capaciteit onbekend).

Albanië is één van de belangrijkste producenten ter wereld van chromerts. De productie steeg van 466.000 ton in 1970 tot 632.000 ton in 1973 en is voor dit jaar geplanned op 900.000 ton. Reserves zijn niet bekend, maar werden in 1970 geschat op 4 tot 6 miljoen ton.

De koperproductie bedroeg in 1972 419.000 ton en is voor 1975 geplanned op 600.000 ton.

Nikkel productie bedroeg in 1973 381.000 ton, iets minder dan in eind zestiger jaren. Er is echter een nieuwe mijn te Progaded in gebruik genomen zodat verwacht wordt dat de productie dit jaar omstreeks 650.000 ton zal bedragen.

De chemische industrie moet in de planperiode 1971-1975 haar productie met 124-128 percent verhogen. De uitbreiding van deze sector hangt nauw samen met een intensief kunstmestprogramma. Sinds 1970 is Albanië onafhankelijk geworden van kunstmestleveranties uit het buitenland en het exporteert zelfs kleine hoeveelheden. De belangrijkste kunstmestfabriek staat te Fier.

c. Landbouw

43 percent van het totale landoppervlak wordt gebruikt voor de landbouw en veeteelt.

Door het bergachtige terrein is slechts 20 percent van het totale landoppervlak geschikt voor de landbouw. In 1973 is echter nog 18.000 hectare land geschikt gemaakt voor landbouw terwijl voor 1974 nog de ontginning van 22.000 hectare op het programma stond.

De belangrijkste landbouwproducten zijn granen, met name tarwe en maïs, waarvan de productie in 1972 respectievelijk 250 en 300 duizend ton bedroeg.

Het aantal runderen en schapen in 1973 was lager dan dat in 1950, maar door kwaliteitsverbetering produceert de veeteelt sector nu $2\frac{1}{2}$ maal zoveel melk, 2 maal zoveel vlees en 3 maal zoveel eieren als in 1950.

De mechanisering in de landbouw is nog steeds gering hoewel de laatste jaren grote verbeteringen op dit punt zijn bereikt.

In 1973 werd ongeveer 73 percent van de tarwe-oogst machinaal binnengehaald en het aantal tractoren moet in de periode 1973-1975 met 30 percent toenemen.

Het gebruik van kunstmest dient in de periode 1970-1975 te stijgen van 84 tot 170-175 kilogram per hectare.

d. Bevolking en levensstandaard

Tweederde van de bevolking leeft op het platteland en de regering

tracht de trek naar de stad zoveel mogelijk te voorkomen, hetgeen niet volledig gelukt. Tirana telt nu bijv. 200.000 inwoners. Omdat in de landbouw een groot overschot aan arbeidskrachten is, o.a. door de mechanisatie, zal de urbanisatie zich ook in de toekomst verder voortzetten. Het probleem is de creatie van nieuwe arbeidsplaatsen binnen de industriële- en diensten sectoren.

Het reële per capita inkomen is één van de laagste in Europa. Een geschoolde arbeider verdient ongeveer 700 tot 800 leks per maand, terwijl ongeschoolde arbeid met 550 leks per maand wordt gehonoreerd (dec 1974: 100 leks is officieel Hfl 61,13). Sociale voorzieningen zijn echter goed. Medische verzorging en onderwijs zijn vrij terwijl de pensioenen ongeveer 70 percent van het laatst verdiende inkomen bedragen.

e. Buitenlandse economische betrekkingen

De buitenlandse handel wordt gereguleerd door het ministerie van handel en haar onderafdelingen.

De Albanese regering publiceert geen absolute cijfers m.b.t. het handelsvolume, enkel groeicijfers. Voor 1973 wordt de totale waarde van de Albanese buitenlandse handel geschat op ongeveer 300-340 miljoen dollar.

Albanië heeft een chronisch tekort op haar handelsbalans hoewel dit tekort in de periode 1971-1973 door vermeerdering van de export aan het afnemen is.

De belangrijkste exportproducten zijn non-ferro-metalen, mineralen, petroleum en voedselproducten. De import producten bestaan voornamelijk uit metalen, machines en onderdelen.

De belangrijkste handelspartner van Albanië is China waar naar schatting 50 percent van de totale handel mee gevoerd wordt.

Albanië importeert uit China tractoren en landbouwmachines, insecticiden, uitrusting voor de olieindustrie, chemische producten en staal, en exporteert ruwe olie, chroom, nikkel en tabak. De tekorten op de Albanese handelsbalans met China worden voornamelijk gedekt door leningen en giften van dit land.

Totaal verkreeg Albanië bijv. in 1971 ongeveer 600 miljoen US-dollar van China, voornamelijk in giften aangezien Albanië dit nimmer zal kunnen terug betalen.

Met de andere communistische landen wordt ongeveer 30 percent van de totale Albanese handel gevoerd. Met name de handelsrelaties met Joegoslavië breiden zich snel uit sinds de betrekkingen tussen de beide landen 1972/73 weer genormaliseerd werden. Het handelsvolume tussen de beide landen wordt voor 1973 geschat op \$ 36 miljoen.

De belangrijkste westerse handelspartner van Albanië is Italië met een omzet van \$ 18 miljoen in 1973. De waarde van de handel met de BRD bedroeg in dat jaar \$ 5 miljoen. De handel met het westen breidt zich slechts langzaam uit.

Ieder jaar worden maar een paar duizend toeristen in Albanië toegelaten en het officiële standpunt is dat dit voorlopig ook zo zal blijven, hoewel er tekenen zijn dat hierin verandering zal komen.

Hoofdstuk C: Wetenschap en Techniek

1. Nieuw detectiesysteem

Onderzoekers van de Academie van Wetenschappen van de Ukraine hebben een systeem ontwikkeld, waarmee door middel van een laser zowel de aanwezigheid van luchtverontreiniging als de chemische samenstelling daarvan bepaald kan worden. De samenstelling van de chemische verontreiniging kan in fracties van een seconde zeer nauwkeurig bepaald worden. Het systeem kan zowel voor het bewaken van lucht als van water gebruikt worden. Het is effectief tot op afstanden van 2000 meter. Aangenomen wordt dat het bereik aanzienlijk vergroot kan worden. Het systeem is getest en betrouwbaar bevonden.
(Radi• Moskou 750309 18.00 GMT)

Commentaar: Een dergelijk systeem wordt ook in het Westen ontwikkeld, doch is daar voor zover bekend nog in het ontwikkelingsstadium.

Zo'n systeem is, naast het hierboven genoemde toepassingsgebied, ook belangrijk als detectiesysteem voor chemische en biologische stoffen onder gevechtsonstandigheden. Indien het bereik voldoende kan worden uitgebreid, kan het wellicht ook gebruikt worden als een mogelijkheid tot verificatie op afstand van een eventueel verbod op de productie en opslag van chemische wapens, m.n. door het analyseren van afvalwater van fabrieken.

Hoofdstuk D: Landstrijdkrachten

1. Samenvatting

In het aan Turkije en Iran grenzende militaire district Trans Kaukasus hebben omvangrijke manoeuvres plaatsgevonden welke mogelijk verband hielden met de situatie in het Midden-Oosten.

In maart zal mogelijk in het centrale deel van Europees Rusland een omvangrijke oefening plaatsvinden.

In Oost-Duitsland werd Tijdelijk Verboden Gebied (TVG) 1/75 ingesteld.

Bij de Warschaupaktlanden vonden zeer intensieve opleidings en oefenactiviteiten plaats.

De Sovjet doctrine geeft aan dat op de belangrijkste aanvalsassen zgn. "detachementen voor het handhaven van de voorwaartse beweging" worden geformeerd. Het doel van deze detachementen, die de beschikking hebben over NBC- en geniematerieel, is de gevechtseenheden in staat te stellen radiologisch besmette terreindelen en/of als gevolg van inzet van conventionele artillerie moeilijk doorschrijdbare terreindelen zo snel mogelijk te passeren. Hierdoor hoopt men de inzet van de vijandelijke reserve in deze gebieden te voorkomen.

De opleiding van de dienstplichtige soldaten en onderofficieren vindt bij de Sovjet landstrijdkrachten plaats:

- bij de parate eenheden;
- bij opleidingsdivisies en opleidingsregimenten;
- bij opleidingsscholen.

In de GSVG is de transportcapaciteit de afgelopen jaren aanzienlijk uitgebreid.

2. Activiteiten

a. Sovjet-Unie

(1) Oefening in MD Trans Kaukasus

Van 20 januari tot 3 februari hebben in MD Trans Kaukasus omvangrijke manoeuvres plaatsgevonden waaraan werd deelgenomen door de drie legers en de luchtlandingsdivisie van dit district.

Deze oefeningen hielden mede verband met de nog steeds aanwezige spanning in het Midden-Oosten. (C-3)

Opmerking: Of deze oefening in dit aan Turkije en Iran grenzende district inderdaad verband hield met de situatie in het Midden-Oosten, kan moeilijk worden beoordeeld. Wel zijn er aanwijzingen dat in genoemde periode in meerdere militaire districten in het westelijk deel van de Sovjet-Unie werd geoefend.

Mogelijk vormden de manoeuvres in MD-Trans Kaukasus het met deelname van troepen uitgevoerde deel van een het gehele Europese deel van de Sovjet-Unie omvattende commandostafoefening.

(2) Voor maart aangekondigde oefening

In de Rode Ster van 16 februari werd officieel aangekondigd dat in maart a.s. in het centrale deel van Europees Rusland oefeningen zullen worden gehouden overeenkomstig "het plan voor de gevechtsopleiding van de strijdkrachten voor 1975".

In de aankondiging wordt gesproken van Voyskovye Ucheniya ("troepenoefening"), hetgeen erop duidt dat sprake zal zijn van oefeningen met omvangrijke troependeelname.

b. Oost-Duitsland

(1) Tijdelijk Verboden Gebied 1/75

Ingesteld werd TVG 1/75 van 040001a - 082359a feb. Voor globale ligging, zie blz. 43.

In dit gebied werden geen bijzondere activiteiten waargenomen.

(2) GSVG

De Sovjet minister van Defensie, Grechko, bracht een bezoek aan oefenende Sovjet en mogelijk Poolse eenheden in Oost-Duitsland en Polen.

Op 14 en 15 januari woonde hij een oefening bij welke werd gehouden op het oefenterrein Lieberose (VT 56) waaraan werd deelgenomen door elementen van 14 Gde Mechdiv/20 Gde Lr (GSVG) en waarschijnlijk door elementen van 6 Gde Tkdiv/1 Gde TkLr (GSVG). In het kader van deze oefening vond een gewelddadige rivierovergang plaats, terwijl luchtsteun werd verleend door elementen van 16 TacLulr/GSVG.

Van 28 - 31 januari vond op de oefenterreinen Letzlingerheide en Wittstock een oefening plaats waaraan werd deelgenomen door elementen van 32 Mechdiv/2 Gde Lr (GSVG) en van 207 Mechdiv/3 Stootlr (GSVG). Hierbij werden rivierovergangen uitgevoerd over de Elbe en de Havel die ter plaatse tijdelijk voor het scheepvaartverkeer waren gesloten. Luchtsteun werd verleend door 16 TacLulr/GSVG.

In februari heeft bij de GSVG zeer intensieve opleidingsactiviteit plaatsgevonden, zonder dat ooit sprake was van een afgeronde oefening. Op de "Dag van het Sovjet Leger" (23/2) werden geen bijzondere activiteiten waargenomen. Op deze dag begint in de DDR de "Week van de Wapenbroederschap"

Deze eindigt op 1 maart, de "Dag van de NVA". Er zijn aanwijzingen dat gedurende deze week een gezamenlijke GSVG/NVA-oefening zal worden gehouden onder de aanduiding "SOYUZ '75".

Bij het afsluiten van dit maandoverzicht waren nog onvoldoende gegevens betreffende deze oefening beschikbaar.

(3) NVA

Eind januari vond in het zuidelijke deel van de DDR een commando-stafoefening plaats van MD-III/NVA met deelname van districtstroepen en de drie gesubordineerde divisies. Van 12-16 februari vond op de oefenterreinen Jueterbog en Altengrabow een oefening plaats van MD-III/NVA waaraan werd deelgenomen door elementen van alle drie gesubordineerde divisies.

Op 14/2 werd een bataljon van 22 Mechreg/4 Mechdiv d.m.v. helicopters ingezet.

Op 16/2 eindigde de oefening met een "veldparade" door 22 Mechreg.

Verdere gegevens betreffende aard en omvang van de oefening, ontbreken.

c. Polen

(1) SGV

Vermoedelijk aanvangend op 2 februari en eindigend omstreeks 20 februari vond een oefening plaats van de in Borne (XV 03) gelegerde tankdivisie.

Tijdens de oefening werd verplaatst uit het gebied Borne - Drawsko (WV 53) in algemene richting zuid via het gebied Krosno Odrzanskie (WT 06) - Sulechow (WT 47) naar het gebied Swietoszow (WT 20).

Op diverse dagen werd luchtsteun verleend door elementen van 37 TacLulr/SGV. Op 17/2 o.m. ter ondersteuning van een overgang over de Oder, waarschijnlijk bij Krosno Odrzanskie.

(2) Poolse landstrijdkrachten

Half januari waren vliegtuigen van 37 TacLulr/SGV actief in het grensgebied van de DDR en Polen; op 14 januari met name in het gebied Chojna (VU 66) waar zich op dat moment eenheden van 5 Tkdiv/MD-Silezie (Polen) bevonden in het kader van een (tactische?) verplaatsing vanuit de standplaats Gubin (WT 85) naar het oefenterrein Drawsko (WV 53). Een afstand van ca. 200 km.

In het gebied Chojna (VU 66) - Stargard (WV 00) - Drawsko (WV 53) bevonden zich gelijktijdig oefenende eenheden van de SGV, nl. elementen van de tankdivisie gelegerd te Borne (XV 03). Samenhang tussen de activiteiten van deze Sovjet divisie en de activiteiten van de Poolse 5 Tkdiv lijkt aannemelijk. Samenhang tussen de activiteiten in Polen en die in de DDR lijkt minder waarschijnlijk. Met gebruikmaking van alle grote oefengebieden vond in februari in alle drie de militaire districten intensieve oefen-/opleidingsactiviteit plaats. Opmerkelijk hierbij is het langdurige verblijf van elementen van 16 Tkdiv/MD-Pommeren op de oefenterreinen Drawsko (WV 53)

en Czarne (XV 25). Vanaf 20 januari bevinden eenheden van deze divisie zich op genoemde oefenterreinen. Waarschijnlijk wisselen de regimenten elkaar af voor het houden van dezelfde soort oefening.

d. Tsjechoslowakije

Zowel de TsGV als de Tsjechoslowaakse landstrijdkrachten waren gedurende de gehele maand februari bijzonder actief. Van 12 - 14 februari vond op het oefenterrein Doupov (UR 66) waarschijnlijk de gezamenlijke Sovjet/Tsjechoslowaakse oefening "DRUZHBA" (Vriendschap) plaats in de vorm van demonstraties. Er werd uitgegaan van een aanval door NAVO-strijdkrachten welke werd afgeslagen en onmiddellijk gevolgd door een eigen tegenaanval. Van Tsjechoslowaakse zijde werd deelgenomen door 20 Mechdiv/1 Lr met elementen van 49 Mechreg, 65 Mechreg, 12 Tkreg en artillerie, door 2 Mechdiv met elementen van 12 Mechreg. De Sovjet deelname bleef waarschijnlijk beperkt tot staf- en/of verbindingspersoneel. De leiding berustte bij St-1 Lr (Tsl).

e. Joegoslavië

Van 12 tot 17 februari vond in de Republiek Servië een oefening plaats onder de aanduiding "ZIRMA 75". Het betrof hier een oefening in het kader van de Algemene Volksverdediging, waaraan zoals gebruikelijk bij dit soort oefeningen werd deelgenomen door eenheden van het Joegoslavische Volksleger, de Territoriale Verdediging en de Civiele Verdediging.

3. Taktiek

a. "Detachementen voor het handhaven van de voorwaartse beweging" (OOD's)

(1) Algemeen

De Sovjet doctrine gaat er van uit dat na de neutralisatie van een vijandelijke weerstand of verdediging d.m.v. nucleaire inzetmiddelen of massale inzet van conventionele artillerie, de gevechtseenheden in staat moeten zijn, ondanks de radiologisch besmette terreindelen, de ontstane hindernissen en branden, snel deze terreindelen te passeren. Teneinde een tijdig optreden van een vijandelijke reserve onmogelijk te maken.

Teneinde dit mogelijk te maken worden op de belangrijkste aanvalsassen "detachementen voor het handhaven van de voorwaartse beweging" geformeerd.

(2) Samenstelling detachementen

De sterkte van de detachementen van divisies kan variëren van peloton tot compagnie. Het volgende materieel kan worden opgenomen:

- chemisch /nucleair verkenningsmaterieel (BRDM-RKH)
- bulldozers op wiel- of rupsonderstel (BAT of BAT-M)

- graafmachines
- tankdozers of tanks voorzien van dozerbladen (BTU)
- aanvalsbruggen op wiel of rupsonderstel TMM of TMU
- gepantserde genie-trekker M 1972
- voertuig met mijndetector (DIM)
- mijnenploeg/mijnenrollers (KMT-5)
- pyrotechnische mijnenruimmiddelen, markeringsmiddelen.

Het divisie geniebataljon kan slechts voorzien in twee of drie van deze detachementen. Geniedetachementen van een regiment bestaan meestal uit een geniepeloton met één of twee dozers of enkele tanks met dozerbladen en enkele chemische verkenningploegen in BRDM-RKH's

(3) taak en inzet

De detachementen hebben tot taak opmarsroutes weer begaanbaar te maken voor de hoofdmacht.

De werkzaamheden zullen bestaan uit het dichtschuiven van wegkraters, het ruimen van mijnafsluitingen, het aanleggen van omleidingsroutes, het identificeren en markeren van besmette gebieden etc. Eventueel meegevoerd brugslagmaterieel dient alleen voor eigen gebruik, regimenten beschikken zelf over genoeg brugslagmaterieel.

Tijdens de opmars bevinden de detachementen zich vóór de hoofdmacht en ruimen hindernissen, welke gemeld zijn door de (divisie) verkenningseenheden. De samenstelling, grootte en inzet van de detachementen is sterk afhankelijk van de samenstelling en opdracht van de hoofdmacht, het terrein en het weer.

De detachementen welke optreden op de hoofd opmarsroutes worden beveiligd door de voorhoede of een voordetachment. Op de secundaire opmarsroutes formeren de voorregimenten zelf hun geniedetachementen; deze detachementen worden beveiligd door kleine infanterie of cavalerie eenheden. Als de vooreenheden hun gevechtsformaties aannemen, blijven de geniedetachementen achter de ontplooiende formaties. Ze steunen het ontplooiën van de hoofdmacht in het gebied dat gelegen is tussen de lijn van ontplooiing en de startlijn.

Tijdens het verdere verloop van het gevecht bevinden de detachementen zich achter de eerste echelonseenheden.

Commentaar: Door het zover naar voren inzetten van deze detachementen met adequate mogelijkheden voor het ruimen van allerlei soorten hindernissen, wordt de vertraging welke deze hindernissen kunnen opleggen tot het minimale teruggebracht. Dit geldt des te meer omdat naast deze detachementen de bataljons en regimenten ook nog over een aanzienlijke hoeveelheid middelen beschikken voor het doorbreken van mijnevelden.

Het optreden zo ver naar voren van niet gepantserde voertuigen brengt wel het risico met zich mede dat een deel hiervan reeds in een vroegtijdig stadium wordt uitgeschakeld. De Sovjets zullen er dan ook naar streven deze detachementen zo veel mogelijk samen te stellen uit gepantserde voertuigen. Een bij de Sovjets waarneembare ontwikkeling naar (meer) gepantserde genievoertuigen moet dan ook mede in dit licht worden gezien.

4. Opleiding

a. Sovjet-Unie

(1) Opleiding dienstplichtige soldaten en onderofficieren

(a) Algemeen

De Sovjet landstrijdkrachten bestaan voor \pm 75% uit dienstplichtigen. Elk half jaar wordt 25% van deze dienstplichtigen ontvangen.

In 1968 is voor de landmacht de dienstdtijd teruggebracht van drie naar twee jaar. Het opleidingssysteem is sedert die tijd aangepast en gebaseerd op een zes maandse cyclus.

Een schematisch overzicht van de troepenrotatie en opleidingsgang is opgenomen in bijlagen A en B.

(b) Soorten opleiding

Op drie manieren worden de dienstplichtigen opgeleid:

(i) Een opleiding bij de parate eenheden

- Bij de parate eenheid, meteen in de (toekomstige) functie een "on the job" opleiding
- Gecentraliseerd bij speciaal daarvoor aangewezene eenheden (compagnieën of pelotons)

Deze opleiding is bestemd voor alle niet specialisten of eenvoudige specialisten. Hieronder valt het gros van de op te leiden dienstplichtige soldaten. De opleiding is verdeeld in één maand basisopleiding (de Sovjet recruten hebben al een pré-militaire opleiding achter de rug) en twee tot drie maanden wapenopleiding.

(ii) Een opleiding bij opleidingseenheden (opleidingsdivisie of regiment)

Deze opleidingseenheden hebben in vreedstijd alleen maar een opleidingstaak. In de Sovjet-Unie zijn het opleidingsdivisies, bij de Groepen van Strijdkrachten (buiten de Sovjet-Unie) zijn het opleidingsregimenten.

Deze eenheden hebben een samenstelling welke afwijkt van de normale organisatie van een divisie

of regiment. De organisatie van een opleidings-eenheid is afgestemd op de behoefte van de regio waarvoor ze dienstplichtigen opleidt (bijv. vier mechregimenten i.p.v. drie). In de Sovjet-Unie zijn de opleidingsdivisies gesubordineerd aan de Militaire Districten, bij de Groepen van Strijdkrachten staan de opleidingsregimenten onder de legers. Waarschijnlijk beschikt elk GSVG leger over minimaal één opleidingsregiment en elk Militair District tenminste over één opleidingsdivisie.

De opleiding is gericht op onderofficieren (o.a. commandanten van tanks en infanteriegevechtsvoertuigen) en specialisten (o.a. chauffeurs en boordschutters van tanks en gevechtsvoertuigen). In totaal betreft het \pm 50 verschillende functies, welke voorkomen t/m het divisie niveau. De duur van de opleiding is 6 maanden.

(iii) Speciale opleidingseenheden (scholen en regimenten)

Scholen zijn rechtstreeks gesubordineerd aan de Militaire Districten waarin zij gevestigd zijn. Het opleidingsniveau is hoger dan bij de hiervoor genoemde opleidingseenheden. De opleiding geschiedt in vele gevallen voor eenheden welke verspreid zijn over een groter gebied dan het betreffende Militaire District.

De opleiding is mede gericht op functies of specialiteiten welke boven het divisie niveau voorkomen (o.a. luchtverdediging, technische eenheden, nbc etc).

Deze opleiding wordt alleen in de Sovjet-Unie gegeven, ook voor functionarissen voor de Groepen van Strijdkrachten.

De opleidingsduur is 6 maanden.

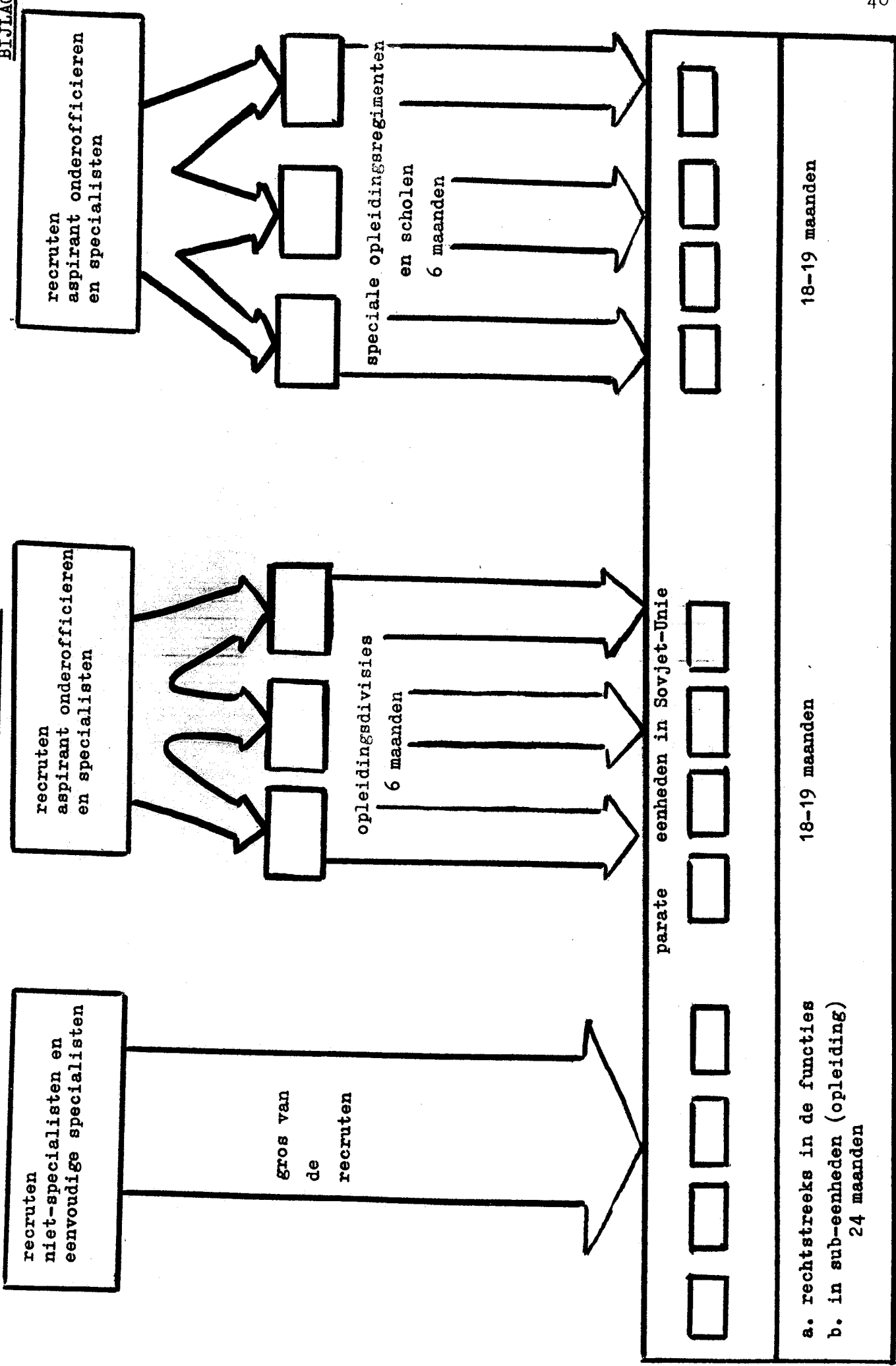
De speciale opleidingsregimenten komen qua organisatie en soorten opleiding geheel overeen met de opleidingsregimenten van de opleidingsdivisies als genoemd in pt (b)(ii). Ze zijn echter rechtstreeks gesubordineerd aan het Militaire District. Het bestaan van deze opleidingsregimenten vloeit mogelijk voort uit een organisatie verandering waarbij de opleidingsdivisies worden vervangen door speciale opleidingsregimenten.

- (c) Het is niet uitgesloten dat in de toekomst de "on the job training" zal verdwijnen. Er zijn gegevens bekend waaruit blijkt dat experimenteel is aangetoond dat een zes maandse gecentraliseerde, functiegerichte opleiding militairen aflevert, welke gedurende hun verdere dienstdtijd veruit superieur zijn aan militairen, welke een "on the job training" hebben ontvangen. Doordat elke zes maanden \pm 25% van het personeel bij de eenheden wordt vervangen is de onderdeels opleiding

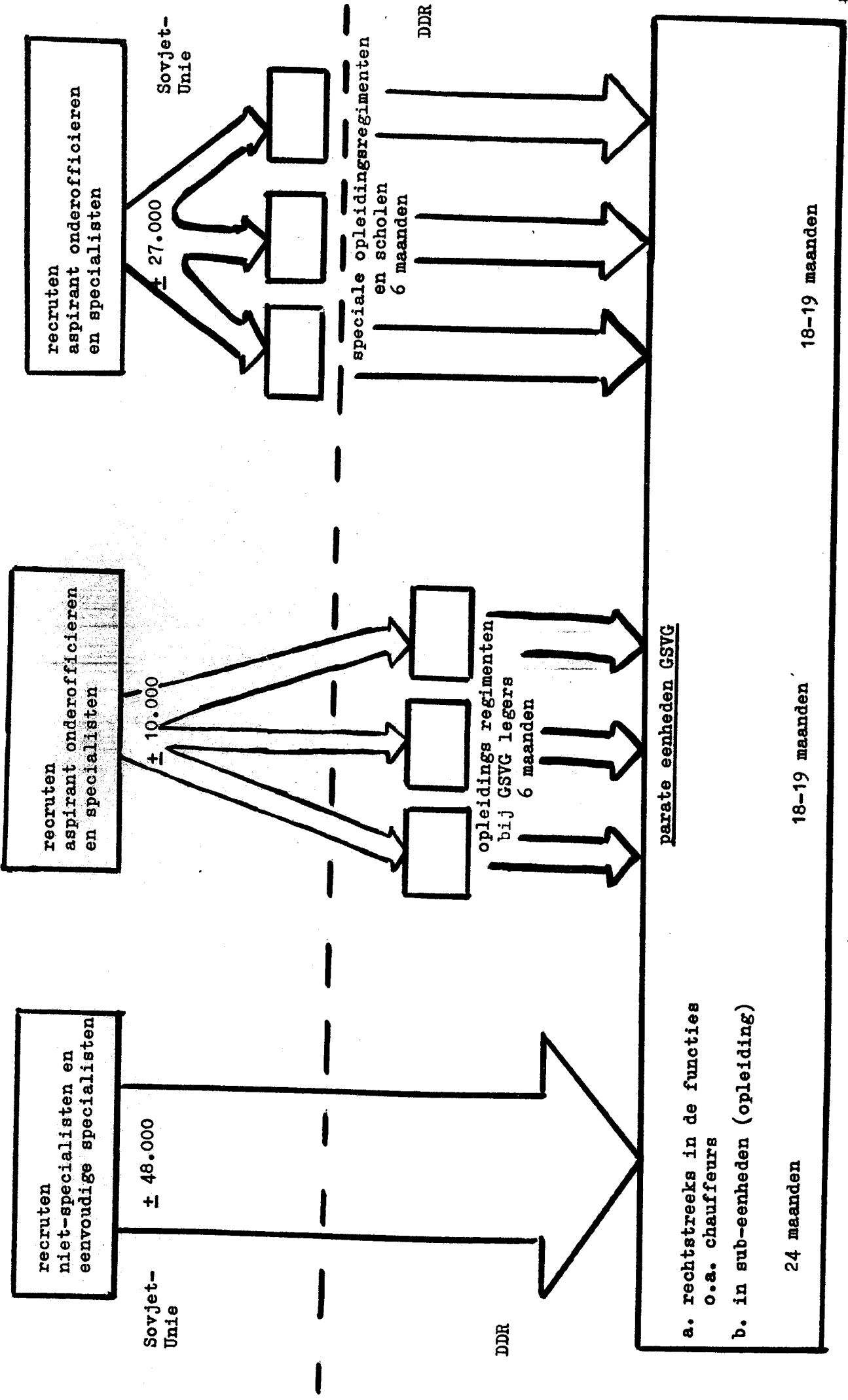
ook afgestemd op een zes maanden periode. Dit betekent voor de dienstplichtigen dat ze gedurende hun parate periode (18 maanden), de onderdeelopleidingscyclus (t/m regiments niveau) driemaal herhalen. Deze cyclus omvat tenminste één oefening op compagnies niveau (1-2 dagen); bataljons niveau (2-4 dagen) en regiments niveau (4-5 dagen). Indien mogelijk wordt deze cyclus nog afgesloten met een divisie oefening.

- (d) Hoewel de vredesorganisatievormen van de opleidingsregimenten en divisies afwijken van de "normale" organisatie, doordat ze zijn aangepast aan de parate behoefte, wordt aangenomen dat deze eenheden over het normale organieke materieel en (mobilisabele) personeel beschikken. In oorlogstijd zullen deze eenheden dan ook, na enige noodzakelijke organisatorische veranderingen, als normale regimenten en divisies kunnen worden ingezet.

USSR OPLEIDINGSCYCLUS

GSVG OPLEIDINGSCYCLUS

5. Logistieka. GSVG

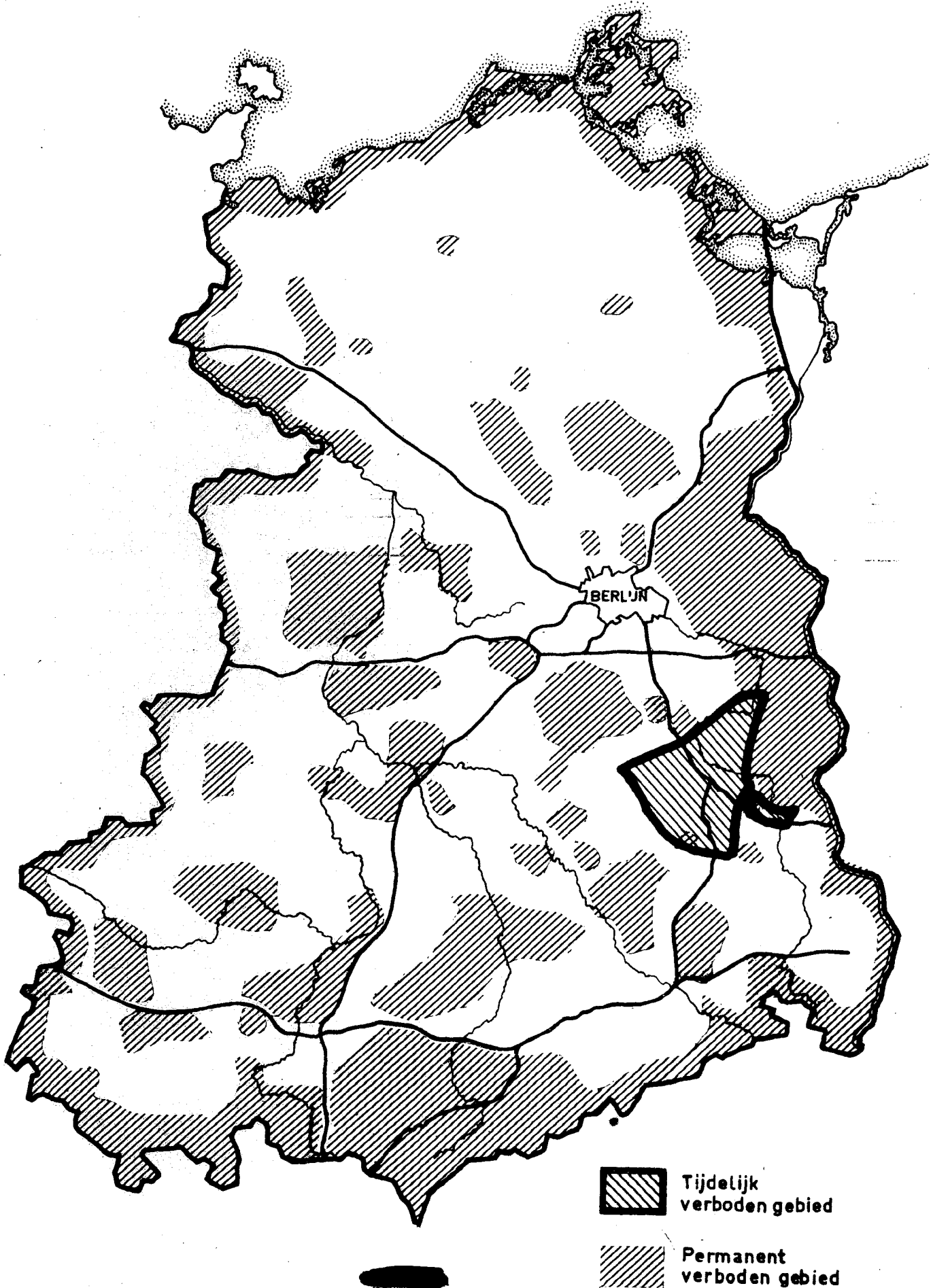
Ter verhoging van de bewegelijkheid en ter vergroting van de vuurkracht zijn de afgelopen jaren de divisies van de GSVG gereorganiseerd en uitgebreid terwijl tevens nieuw materieel werd ingevoerd. E.e.a. ging gepaard met een uitbreiding van de (logistieke) transport capaciteit. Deze laatste uitbreiding overtreft echter aanzienlijk de gestegen behoefte. In procenten bedraagt de toename van de transportcapaciteit in de divisie:

	voor munitie	voor BOS
mechreg (BTR)	40%	70%
mechreg (BMP)	70%	100%
tkreg	50%	10%
artreg (mechdiv)	40%	-
artreg (tkdiv)	60%	-
luareg	80%	-8%
raketwerperafd	90%	500%
div transportbat	140%	tenminste 50%

TIJDELIJK VERBODEN GEBIED nr 1/75

040001 a

082359 a feb

DEEL II: Midden-Oosten/Noord-Afrika1. Samenvatting

- De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Kissinger heeft wederom een bemiddelingsreis door het Midden-Oosten gemaakt. Ondanks belangrijke geschilpunten tussen Israël en de Arabische staten enerzijds en Egypte en Syrië anderzijds is het toch niet uitgesloten dat er een gedeeltelijke regeling wordt getroffen als Kissinger in maart naar het gebied terugkeert. Hoewel er meningsverschillen tussen Moskou en Washington bestaan over de mogelijke vredesregelingen en de te volgen procedures, lijkt tot dusver de Sovjet-Unie Kissinger's pogingen niet te willen dwarsbomen.
- De relatie tussen Egypte en het rijke, sterk aan invloed winnende, Iran is na het bezoek van de Sjah aan Caïro sterk verbeterd.
- De koning van Saoedi-Arabië, Feisal, heeft een bezoek gebracht aan Jordanië, Syrië en Egypte in een poging een Arabisch eenheidsfront t.a.v. Israël te vormen en de invloed van de Sovjet-Unie op de ontwikkelingen in het Midden-Oosten tot een minimum te beperken.
- President Sadat heeft d.m.v. een demonstratief bezoek aan Frankrijk en de aanschaf van o.m. Mirage vliegtuigen zijn onafhankelijke koers willen onderstrepen en druk willen uitoefenen op Moskou.
- [redacted] heeft een bezoek gebracht aan Syrië en Egypte om de Sovjet betrokkenheid bij de ontwikkelingen in het Midden-Oosten opnieuw te demonstreren. De geschillen met Caïro zijn slechts gedeeltelijk opgelost.

2. Israëla. Bezoek van Kissinger

Minister Kissinger heeft wederom een reis naar het Midden-Oosten gemaakt om te pogen het Israëliisch-Arabische conflict nader tot een oplossing te brengen. De bemiddelaar bracht bezoeken aan de leiders van Israël, Syrië en Egypte. Na afloop van de besprekingen zei Kissinger voorzichtig optimistisch te zijn. Hij deelde mee zelf geen nieuwe voorstellen te hebben gedaan maar wel "vooruitgang te hebben geboekt" bij het ophelderen van de verschillende standpunten. De minister kondigde bovendien aan in maart wederom naar het Midden-Oosten te zullen gaan.

Ook deze reis zal volgens Kissinger een "tussenstap" zijn. De kwesties zijn volgens hem "te ingewikkeld" om dan al een algehele regeling mogelijk te maken.

Na afloop van zijn bemiddelingsreis had de Amerikaanse minister in Genève een gesprek met zijn Russische ambtgenoot [redacted].

Hoewel deze bespreking met de gebruikelijke diplomatieke term "constructief" werd omschreven, is het duidelijk dat er enige meningsverschillen bestaan t.a.v. procedures en regelingen voor het conflict.

Moskou wil, evenals Syrië, nog steeds een zo spoedig mogelijke hervatting van de Genève conferentie om een "totaal-regeling" tot stand te brengen. De V.S. en Egypte willen nog steeds via de "stap voor stap"-methode tot een oplossing komen. De Genève conferentie ziet dit laatste meer als een afronding van de vredesbesprekingen dan als een forum waar alle problemen van begin tot eind opgelost kunnen worden.

b. Verklaring van de Sjah

De Sjah van Iran heeft verklaard dat hij Israël olie zal blijven leveren, als de oliebronnen in de Sinaï aan Egypte worden teruggegeven. De verklaring werd gegeven tijdens een bezoek van Kissinger aan het Iraanse staatshoofd, die in Zwitserland verbleef.

Commentaar: De balans van Kissinger's besprekingen opmakend moet men stellen dat er weliswaar geen opzienbarende resultaten zijn geboekt, maar dat zij als "verkenning" en verduidelijking van de standpunten en vooral van de wederzijdse minimumeisen, geslaagd genoemd kunnen worden.

Een aanwijzing voor dit laatste ligt besloten in de aankondiging van de minister om in maart terug te keren.

Bij een beoordeling van deze bemiddelingsreis komen als belangrijkste punten naar voren:

Ten eerste blijft president Sadat van Egypte bereid om een (laatste?)kans te geven aan de stap voor stap benadering. Voorwaarde lijkt echter dat deze spoedig leidt tot een aanzienlijke terugtrekking van de Israëlische strijdkrachten in de Sinaï, waarbij de strategisch belangrijke passen Mitla en Giddi en de olievelden van Aboe Rodeis worden ontruimd. Tot welke politieke concessies Egypte van haar kant bereid is, blijft echter vooralsnog de vraag.

Ten tweede is de politieke ruimte waarbinnen premier Rabin van Israël kan manoeuvreren nog steeds klein te noemen. Zowel zijn minister van defensie Peres, als de rechtste oppositie in het parlement wijst elke militaire terugtrekking af, als er geen belangrijke politieke concessies van de andere partij tegenover staan. De VS lijken vooralsnog niet bereid om, wat Sadat verlangt, zelf militaire garanties te geven, in ruil voor eventuele non-agressie verklaringen van Egypte.

Ten derde is één van de belangrijkste zorgen van de Israëli's weggenomen, door de verklaring van de

Sjah, n.l. dat Iran de olievoorradings van Israël zal blijven verzorgen als de oliebronnen van Aboe Rodeis zullen zijn teruggegeven. Hierdoor zouden de Israëli's hun standpunt t.a.v. Egypte kunnen verzachten.

Ten vierde lijkt de Sovjet-Unie hoewel een voorstander van een spoedige hervatting van de Geneefse conferentie, toch niet van plan om Kissinger's stap voor stap benadering thans in de wielen te rijden. Het demonstratieve onderhoud tussen [redacted] en Kissinger na afloop van diens reis, wijst er bovendien op dat de VS de Sovjet-Unie openlijk bij een vredesregeling wil betrekken. Washington beseft kennelijk dat een defensieve oplossing van het probleem onmogelijk is zonder de steun van de Sovjet leiders.

Tenslotte kwam bij deze reis de tegenstelling tussen Syrië en Egypte over de te volgen procedures weer duidelijk aan het licht.

Syrië voelt niets voor de etappe wijze benadering van Kissinger en Sadat.

Mede door de invloed van de Sovjet-Unie zullen eventuele deelresultaten dan ook zeer waarschijnlijk clausules t.o.v. Syrië moeten inhouden. Het feit dat de Israëli'sche regering niets wil weten van de teruggave van de Golan is nu één van de belangrijkste redenen waarom regeling zo "ingewikkeld" is.

[redacted] 3. Iran

a. De verbeterde relatie met Egypte

[redacted]

[redacted]

[REDACTED]

4. Saoedi Arabië

Koning Feisal van Saoedi Arabië heeft half januari een bezoek gebracht aan Jordanië, Syrië en Egypte. De gesprekken met de leiders van deze landen gingen voornamelijk over de manier waarop de Arabische samenwerking tegenover Israël kan worden versterkt. Aan alle drie bezochte staten heeft koning Feisal financiële steun toegezegd. Aan Egypte schonk de Saoedische vorst zelfs honderd miljoen dollar.

[REDACTED]

Commentaar: De reis van Feisal lijkt voornamelijk met een viertal motieven te zijn ondernomen. In de eerste plaats is de koning erop uit om een gesloten Arabisch front

[REDACTED]

te vormen met het oog op de komende kritieke maanden waarin o.m. het overleg met Israël weer op gang moet komen.

Er bestaan zoals bekend belangrijke meningsverschillen tussen Sadat van Egypte en Assad van Syrië over het Arabische beleid t.a.v. een vredesregeling. Ook de positie van Jordanië is na de topconferentie van Rabat gewijzigd: koning Hoessein voelt zich door Egypte en Saoedi Arabië in de steek gelaten, hij moet n.l. afstand doen van de West oever van de Jordaan na beëindiging van de Israëlische bezetting. In de tweede plaats ontplooit de olievorst diplomatieke initiatieven om de Sovjet-Unie zo veel mogelijk in de Arabische wereld buiten spel te zetten. Vooral door bepaalde staten rijkelijk van financiële hulp te voorzien probeert Feisal deze minder afhankelijk te maken van Moskou. Het anti-communisme van de koning is diep geworteld en stoelt behalve op religieus-culturele uitgangspunten ook op de binnenlandse politieke en sociaal-economische belangen van de vorst.

In de derde plaats is het beleid van Feisal erop gericht om de toenemende invloed van Iran in te dammen. De rondreis van de koning kwam dan ook opvallend snel na de reeks bezoeken van de Sjah.

In de vierde plaats was de reis van de 69-jarige vorst ingegeven door een grote bezorgdheid over de slechte sociaal-economische situatie in Egypte. Het bezoek aan Cairo lijkt dan ook voornamelijk te zijn bedoeld om de interne positie van Sadat te versterken om daarmee het buitenlandse beleid van Egypte meer kansen te kunnen geven. In het bijzonder de stap voor stap methode van de VS-minister Kissinger lijkt de instemming van de Saoedische vorst te hebben.

5. Sadat's bezoek aan Frankrijk

De Egyptische president heeft een officieel bezoek van drie dagen aan Frankrijk gebracht. Na afloop deelde Sadat mee dat hij o.a. een aantal Mirage vliegtuigen had besteld. Om hoeveel toestellen het gaat wilde hij niet zeggen.

Bij zijn afscheid van de Franse hoofdstad zei Sadat verder o.m.: "We zijn op een keerpunt in het Israëlisch-Arabisch conflict beland. Het is de eerste keer in 26 jaar dat vrede mogelijk is in dit gebied". En verder: "Ik moet uit naam van Egypte en tevens uit naam van Syrië zeggen dat wij nooit de oorlog tegen Israël zullen beginnen. Als ik zeg dat Syrië Israël niet zal aanvallen, kan ik dat zeggen omdat wij een gemeenschappelijk opperbevel hebben". Sadat deelde bovendien mee dat het Suezkanaal pas heropend kan worden als de Israeli's hun troepen uit dat gebied hebben teruggetrokken. Daarnaast waarschuwde hij dat de situatie hoogst explosief blijft.

Israël moet haar troepen van drie fronten terugtrekken en niet alleen van het Egyptische front. Ook zei Sadat het eens te zijn met de opvatting dat Israëls grenzen gegarandeerd moeten worden in een vredesaccord.

Commentaar: Egypte is het eerste "front" land dat aanvalswapens van Frankrijk betreft, sinds president Giscard vorig jaar het wapenembargo tegen deze landen ophief. In 1967 was dit embargo door president De Gaulle ingesteld (en trof toen vooral Israël). Met zijn demonstratieve bezoek en de aankondiging van wapenbestellingen heeft Sadat zijn onafhankelijke koers willen onderstrepen en in het bijzonder de Sovjet-Unie onder druk willen zetten. Een concrete aanwijzing voor dit laatste vindt men o.m. in een interview dat tijdens zijn bezoek werd gepubliceerd door het Franse dagblad Le Monde. De Egyptische president zei hierin o.m.: "Op aandringen van de Russen heb ik hen ongeveer 220 miljoen dollar moeten betalen voor wapens en andere technische goederen die zij ons geleverd hebben, en dit jaar heeft Moskou ons verzoek om uitstel van betaling afgewezen". Sadat zei er geen verklaring voor te kunnen geven waarom de Russen wel de modernste wapentypen in grote hoeveelheden aan Syrië leveren, maar niet aan Egypte. Uit de verzoenende taal welke Sadat bij deze gelegenheid sprak aan het adres van Israël moet geconcludeerd worden dat hij een (voorlopig) deelaccord met de Israëliërs niet wil uitsluiten. Voorwaarde lijkt echter (afgezien van deelneming door de PLO) dat er ook een regeling wordt getroffen met Syrië en Jordanië t.a.v. de Golan en de Westoever van de Jordaan. Hoe behendig, nationaal-gericht, Sadat ook manoeuvreert, hij zal de belangen van andere Arabische staten en in het bijzonder Syrië niet geheel kunnen negeren. Daar zou ook de Sovjet-Unie zich stellig sterk tegen verzetten.

6. 's bezoek aan Syrië en Egypte

Na zijn vertrek uit Damascus bracht [redacted] een bezoek aan Caïro. Officieel werd aan het einde van de besprekingen tussen de Sovjet minister en Sadat meegedeeld dat er in een "sfeer van arbeid en vriendschap" van gedachten was gewisseld. In het communiqué stond o.m.: "De Sovjet-Unie en Egypte hebben eens te meer hun vaste overtuiging tot uitdrukking gebracht, dat de vredesconferentie in Genève het geschikste forum is om alle aspecten van een regeling te onderzoeken".

Verder wordt er "opgeroepen" de Geneefse conferentie, onmiddellijk te hervatten. "De Sovjet-Unie en Egypte", zo werd gesteld "hebben het onaantastbare karakter bevestigd van hun beginselstandpunt met betrekking tot de vestiging van een werkelijke en duurzame vrede, die alleen tot stand kan komen door de algehele terugtrekking van Israëlische troepen uit alle in 1967 bezette Arabische gebieden en erkenning en waarborging van de nationale rechten van het Arabische volk van Palestina met inbegrip van zijn recht op zelfbeschikking en op een nationaal tehuis". Verder deelde Sadat nog mee dat bij de besprekingen over politieke, militaire en economische kwesties, beide partijen het over veel punten eens waren geworden. "Andere hangende kwesties zullen", aldus Sadat, "moeten wachten op het bezoek dat Brezhnev aan Caïro zal brengen".

Commentaar: De onverwachte reis van [redacted] moet voornamelijk worden gezien als een bevestiging van de Sovjet betrokkenheid en als bewijs dat Moskou nog steeds de Arabische strijd steunt voor het herkrijgen van de verloren Arabische gebieden. Bovendien moeten de bezoeken gezien worden in het licht van de recente reizen van de vorsten van Saoedi-Arabië en Iran, Sadat's visite aan Parijs en het aangekondigde bezoek van Kissinger ([redacted] heeft in het afgelopen jaar drie keer het M.O. bezocht steeds vóór of gelijktijdig met een bemiddelingstournee van Kissinger). Er bestaat geen duidelijk contrast tussen het Syrische en Egyptische communiqué n.a.v. de respectievelijke besprekingen. In het Egyptische ontbreekt m.b.t. de Geneefse conferentie, elke "deadline", in tegenstelling tot het Syrische, waar gesproken wordt van eind februari, begin maart. Het is duidelijk dat het "oproepen" tot onmiddellijke hervatting een betrekkelijk vrijblijvende formulering is. In het Egyptische communiqué ontbreekt verder specifieke vermelding van wapenleveranties. Het meest waarschijnlijk is dat over deze leveranties op beperkte schaal, in grote lijnen wél overeenstemming is bereikt. Sadat heeft een onmisbare goede relatie met de VS (die als enige Israël onder druk kunnen zetten) opgebouwd. Hij heeft in Frankrijk een partner welke "militaire compensaties" kan bieden en die bovendien een

belangrijk "bruggehoofd" vormt in Europa. Hij verkrijgt financiële steun van de rijke olielanden Iran en Saoedi-Arabië. Tenslotte houdt hij de vriendschap met de Sovjet-Unie net voldoende aan om enige militaire steun van haar te verkrijgen en om de relatie met haar bovendien te kunnen uitspelen ten opzichte van de VS.

De Sovjet-Unie heeft een officiële erkenning van een hoofdrol in een regeling van het conflict gekregen en kan daarmee haar rol als grote mogendheid in dit gebied meer inhoud geven dan sinds de laatste oorlog het geval was.

DEEL III: Het Verre-Oosten1. Samenvatting

Van 13 tot 17 januari is in Peking het Chinese Nationale Volkscongres bijeengewees. Er werden een groot aantal belangrijke benoemingen bekrachtigd. Daarnaast werd er een nieuwe grondwet aangenomen.

Tevens heeft premier Chou En-lai een rapport uitgebracht aan het Congres over de Chinese binnen- en buitenlandse politiek.

Premier Miki van Japan heeft een Russisch voorstel om een vriendschapsverdrag te tekenen verworpen. De Sovjet-Unie moet volgens hem eerst de Korillen eilanden teruggeven.

De Sovjet minister van Defensie Grechko heeft een bezoek gebracht aan India om over uitbreiding van de Russische wapenhulp te spreken. Het bezoek viel samen met de opheffing van het Amerikaanse wapenembargo, t.o.v. Pakistan.

2. Chinaa. Het Volkscongres(1) Algemeen

Van 13 tot 17 januari was in Peking het Nationale Volkscongres bijeen.

Het Congres bekrachtigde een groot aantal belangrijke benoemingen. Tevens werd er een nieuwe grondwet aangenomen. Premier Chou En-lai bracht een politiek rapport uit over het Congres over de situatie in China sinds de vorige zitting in 1964.

(2) De benoemingen

Het Volkscongres keurde de herbenoeming goed van premier Chou En-lai.

Tot eerste plaatsvervangend minister-president werd Teng Hsiao-ping benoemd, die een week te voren bovendien tot vice-voorzitter van de Communistische Partij was verkozen. Verder werden 11 vice premiers benoemd, w.o. Hua Kuo-feng, minister van openbare veiligheid en Yu Chiu-li de voorzitter van de Staats Plan Commissie. Andere belangrijke benoemingen zijn:

minister van buitenlandse zaken Chiao Kuan-hua (herbenoeming),
minister van defensie Yeh Chien-ying,
minister fungerend als hoofd van de Staats Plan Commissie, Yu Chiu-li,
minister van openbare veiligheid Hua Kuo-feng,
minister van buitenlandse handel, Li Chiang.

Voorzitter Mao Tse-tung werd tenslotte officieel benoemd tot opperbevelhebber van de strijdkrachten.

Commentaar: De herbenoeming van de zieke premier Chou En-lai wijst er op dat aan de "politieke gezondheid" van de 76-jarige staatsman niets mankeert. De benoeming van de 12 vice-premiers is een duidelijke aanwijzing van de aanvaarding van het collectiviteitsbeginsel met het oog op de opvolging in het post-Mao en post-Chou tijdperk. Daarnaast moet men de uitbreiding van de top van de staatsraad (de regering) zien als een poging om tot een verlichting van de taken van de huidige premier te geraken.

Opvallend is vooral de versterking van de positie van Teng Hsiao-ping. Hij is nu officieel de belangrijkste man in de regering na Chou En-lai en bovendien eerste vice-voorzitter van de partij.

Teng is 71 jaar oud. Als jongeman verbleef hij een tijd in Frankrijk.

Na zijn terugkeer in China speelde hij een belangrijke rol in de burgeroorlog. Hij nam deel aan de "Lange Mars" als één van de aanvoerders van het 2e leger onder [redacted] het huidige Politbureau lid.

Door zijn militaire prestaties geniet Teng ook op dit moment nog veel prestige binnen het leger.

Na de uitroeping van de VRC maakte Teng snel carrière. In 1952 kreeg hij een post in de centrale regering. Het jaar daarop werd hij (korte tijd) minister van financiën en in 1954 werd hij algemeen secretaris van de partij. In 1956 werd hij lid van het Politbureau.

Tijdens de Culturele Revolutie viel Teng evenwel in ongenade en werd hij in officiële berichten aangeduid als "contra-revolutionair".

In april 1973 verscheen Teng weer aan een officieel banket en vervolgens steeg zijn ster weer snel. Samen met de officiële eerste vice-premier Li Hsien-nien werd hij belast met het ontvangen van buitenlandse regeringsdelegaties, als vervanger van de zieke Chou. Begin 1974 werd het duidelijk dat Teng weer onofficieel lid was geworden van het Politbureau.

In april '74 leidde hij de Chinese delegatie bij de speciale zitting van de VN en werd hij bij zijn terugkomst in China op grootse wijze door vrijwel alle Chinese leiders verwelkomd. De recente benoemingen zijn een officiële bevestiging van de zeer sterke machtspositie welke Teng in het afgelopen half jaar is gaan innemen. De nieuw benoemde minister van defensie Yeh Tsijen-ying is nummer vijf in het 21 leden

tellende Politbureau van de partij. Hij komt uit een welgesteld gezin en als jongeman vocht hij in het leger van één van de Chinese, "War Lords". Het is van Yeh bekend dat hij sinds lange tijd goede betrekkingen onderhoudt met zowel voorzitter Mao als premier Chou. Hij geldt als een bekwaam diplomaat en als één van de belangrijkste defensie deskundigen. Yeh werd door waarnemers al herhaaldelijk genoemd als mogelijke opvolger van de voormalige defensie minister Lin Piao.

Alle benoemingen in ogenschouw nemend, kan geconcludeerd worden dat deze de recente oproepen tot eenheid onderstrepen en dat hiermee de verschillende machtsgroeperingen zoveel mogelijk bij de beleidsvorming worden betrokken. De meer gematigde, vaak technocratisch ingestelde figuren lijken op dat moment wel sterk de overhand te hebben. Men mag dan ook verwachten dat het gematigde beleid dat o.l.v. Chou En-lai de afgelopen jaren is gevoerd, in het algemeen zal worden voortgezet. Waarschijnlijk zal het accent in de nabije toekomst wat meer op de productie en organisatie komen te liggen en wat minder op de ideologische onderbouw.

b. De nieuwe grondwet

Tijdens de zitting van het Volkscongres werd een nieuwe sterk gewijzigde en vereenvoudigde grondwet aangenomen.

Het nieuwe document bevat 30 i.p.v. 100 artikelen. De functie van staatshoofd is afgeschaft om: "de centrale leiding van de communistische partij over de staatsstructuren te versterken". De voorzitter van het centrale comité van de partij is nu ook opperbevelhebber van de strijdkrachten.

In de preambule tot de grondwet is nu als doelstelling van de Chinese buitenlandse politiek geformuleerd dat China dient te streven naar vreedzame samenleving met landen met een ander sociaal stelsel. De lofzang op de vriendschap met de SU is verdwenen. De nieuwe constitutie bevat een artikel waarin staat dat het denken van Mao Tse-tung, naast het Marxisme-Leninisme, het fundament is van het denken van de staat.

In de eerste paragraaf wordt de Chinese Volksrepubliek niet meer omschreven als "Volksdemocratische staat", maar als, "socialistische staat van de dictatuur van het proletariaat, waarin de arbeidersklasse haar macht uitoefent door middel van de partij". Alle bestuursorganen van het land en alle krijgsmachtonderdelen zijn onder het gezag van de Communistische partij geplaatst. Er is een formulering in opgenomen waarin wordt gesteld dat het de "fundamentele plicht" van de bevolking is, gehoorzaamheid te betrachten aan de CP.

Deze bepaling ontbrak in de oude grondwet.

De vrijheid van meningsuiting, het recht van "woord", geschrift,

pers, vereniging, vergadering, optocht en betoging is in de nieuwe grondwet even nauwkeurig omschreven als in de vorige. Aan deze categorie zijn nu echter toegevoegd: het recht op debat, het recht op het publiceren van muurkranten in grote karakters en het stakingsrecht.

Een belangrijk verschil tussen de huidige en de vorige grondwet is ook dat de term "semisocialisme" nu volledig ontbreekt. De term werd voorheen gebezigd in de betekenis van "overgangsvorm" naar gemeenschappelijk bezit. Geen enkel artikel verwijst naar bescherming door de staat van het bezit van productiemiddelen. In de nieuwe grondwet staat nu zelfs:

"De staat berooft aan de hand van de wet de grondbezitters, de rijke boeren, de reactionaire kapitalisten en de andere frauduleuze elementen voor een bepaalde periode van hun politieke rechten en verschaft hen het middel om hun brood te verdienen opdat zij door de arbeid veranderen en burgers worden die de wet naleven en leven van de arbeid van hun eigen handen". Wat betreft de politieke organisatie zijn de volkscomité's op verschillend niveau vervangen door de "revolutionaire comité's" die zijn voortgekomen uit de Culturele Revolutie .

Commentaar: Het primaat van de partij dat de laatste jaren in de praktijk al duidelijk herkenbaar was is nu ook formeel vastgelegd.

Daarnaast kan de inhoud van de nieuwe constitutie, evenals de nieuwe benoemingen, beschouwd worden als een afspiegeling van de huidige machtsverhoudingen tussen de verschillende politieke stromingen. De opvattingen van de meer gematigde leiders blijken grotendeels te domineren.

Maar op bepaalde punten heeft men kennelijk de eisen van bepaalde "radicale" stromingen ingewilligd, getuige bijvoorbeeld het nieuwe artikel t.a.v. het recht op debat, het recht op het publiceren van muurkranten in grote karakters en, wat zeer opvallend is, het stakingsrecht.

In hoeverre dit laatste recht overigens te rijmen zal zijn met de "fundamentele plicht" van de bevolking om gehoorzaamheid te betrachten aan de partij zal in de praktijk moeten blijken.

c. Politiek rapport van de premier

Eerste minister Chou En-lai heeft op het Volkscongres een verklaring afgelegd over de "toestand van de VRC" sinds het vorige congres in 1964.

Wat de internationale situatie betreft stelde de premier o.m.: "De VS en de SU zijn de grootste internationale onderdrukkers en uitbuiters van deze tijd en zij zijn de bron van een nieuwe wereldoorlog. Hun felle strijd moet eens leiden tot een wereldoorlog". En verder: "De huidige internationale situatie wordt nog steeds gekarakteriseerd door grote wanorde - een wanorde die groter en groter wordt".

De Chinese minister-president hield een verbetering in de betrekkingen met de VS wel voor mogelijk. Aan de "principiele geschillen" met Moskou zag Chou voorlopig geen einde komen. Hij herhaalde bovendien de bekende thesis dat de "Russische sociaal-imperialisten" schijnbaar uitvoeren tegen China, maar dat hun werkelijke doel West-Europa is.

De premier onderstreepte dat China de politieke eenwording van Europa krachtig steunt.

Wat de Chinese buitenlandse politiek betreft, wordt het beleid voortgezet overeenkomstig de beginselen van de "vreedzame coëxistentie" met steun aan bevrijdingsbewegingen in o.a. Vietnam, Kamboedja, de Palestijnen en aan de volkeren van de "derde wereld", maar ook aan de volkeren van de "tweede wereld" en West-Europa. Ten aanzien van de binnenlandse situatie werd door de premier de Culturele Revolutie als de "meest belangrijke gebeurtenis" afgeschilderd. De anti-Lin Piao en anti-Confucius campagne heten hier een voortzetting en verdieping van te zijn. Hoewel hij geen cijfers noemde stelde Chou dat de nationale productie in het derde en vierde vijfjarenplan op alle gebieden is toegenomen. In de economische ontwikkeling werden (evenals tijdens het vorige congres) weer twee stadia onderscheiden, die van 1964 tot 1980 en die daarna.

In het eerste stadium wordt voortgebouwd op het reeds bestaande, op basis van de vijfjarenplannen. Om de overgangen van het eerste naar het tweede stadium te verzekeren, zullen door de regering nieuwe plannen voor 10, 5 en 1 jaar worden geformuleerd.

Commentaar: Afgezien van wat nieuwe formuleringen wordt in het rapport van de premier weinig nieuws gezegd. In het algemeen wijst het op een voortzetting van het huidige gematigd, pragmatische beleid. China lijkt er stellig op uit te zijn om de relaties met de VS te verbeteren. Sinds Nixon's bezoek aan Peking is er eigenlijk maar weinig vooruitgang geboekt. Het grootste obstakel voor een aanzienlijke verbetering in de betrekkingen vormt nog steeds de kwestie Taiwan. Peking beschouwt Taiwan als een onvervreemdbaar deel van China, de VS zien de nationalistische regering op Taiwan als een onafhankelijke staat, waar Washington nauwe relaties mee onderhoudt en o.a. een defensieverdrag mee heeft. De passage gewijd aan de SU is niet geheel onverzoenlijk van aard, maar bevestigt toch wel de stelling dat er voorlopig geen wezenlijke verbetering in de betrekkingen tussen Moskou en Peking verwacht moet worden.

3. Japan

a. Verhouding tot de Sovjet-Unie

4. India

a. Bezoek Sovjet minister van Defensie